

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1887. Andra Kammaren. N:o 14.

Onsdagen den 15 Juni.

Kl. 7 e. m.

§ 1.

Fortsattes öfverläggningen rörande *punkten 1* i bevillningsutskottets betänkande n:o 2, angående allmänna bevillningen; och lemnades dervid ordet, enligt förut gjord anteckning, till

Angående
tillägg till
§§ 2, 5 och
8 i bevillningsförordningen.

Herr Ahlström: En hvar torde medgifva, att det är förenadt med särdeles stora svårigheter att lagstifta med afseende på beskattning af skogsrörelse, synnerligast i betraktande af de olika förhållanden, som äro rådande inom skilda delar af vårt vidsträckta land, hvaraf välles att hvad som kan vara lämpligt i den ena landsdelen är det måhända icke i den andra. Emellertid synes man länge och allmänt hafva fäst stor vikt vid, att någon förändring i härom nu gällande bestämmelser komme till stånd. Detta har man allt skäl att sluta till af de många yrkanden om sådana förändringar, som tid efter annan framkommit. Så hafva vid denna riksdag väckts två särskilda motioner, hvilka afse beskattning af den vinst, som kan komma *dels* från förädling och export af virke, *dels* från afverkning och försäljning af skog. Det är visserligen en väsentlig skillnad emellan dessa båda motioner så väl i afseende på sjelfva skatteföremålet som med hänsyn till den föreslagna beskattningsorten. Men oaktadt denna olikhet mellan motionerna beröra de dock hufvudsakligen samma ämne, och, då utskottet icke kunnat komma till något positivt resultat i afseende på någondera af dem, har utskottet ansett sig böra behandla dem båda gemensamt. Båda motionärerna hafva föreslagit beskattning på afverkning af skog endast från *annans* mark, det vill säga å till afverkning inköpt skog, utan att sjelfva marken ingått i köpet eller å arrenderade skogsområden. Mig synes dock, att det icke är lämpligt att stadga bevillning för afverkning af skog på sådana områden, om icke på samma gång bevillning påföres för afverkning från *egna* skogar, då nemligen sådan afverkning sker för annat ändamål än husbehof. Om afverkning af skog, såsom nu be-

Angående
tillägg till
§§ 2, 5 och
8 i bevill-
ningsförord-
ningen.

(Forts.)

träffande arrenderade skogsområden föreslagits, skulle åsättas bevilling, så blefve denna rörelse, såsom herr Huss anmärkt, pålagd en dubbel beskattning, genom både inkomst- och fastighetsbevilling, så fram ej med detsamma skogsmarken uppläts också skedde nedsättning i taxeringsvärdet å det hemman, hvartill marken hörer. Onekligen är det också stridande mot hittills följda grundsatser i vår bevillningsförordning att med inkomstbevilling beskatta något, som hemtas från fast egendom. All afkastning af sådan anses vara beskattad genom fastighetsbevillingen. Emellertid kan det hvad angår skog synas vara oegentligt, att en person eller ett bolag, som måhända för billigt pris inköpt afverkningsrätten på ett stort skogsområde, deraf hemtar betydlig vinst, utan att därför beskattas, åtminstone icke till fullo, då från inkomsten får adragas hela värdet af sågtimret i dess oförädlade form. Hemmanet, hvarifrån skogen afverkats, förlorar derigenom betydligt i värde och får sedan nedsatt taxeringsvärde.

Häri genom kommer naturligtvis staten att lida förlust genom minskad bevilling, men äfven kommunen, dit fastigheten hör, blir lidande genom minskadt deltagande från densamma i de för kommunens behof erforderliga utskylderna. Det torde därför vara skäl taga i öfvervägande, huru vida det icke vore lämpligare att skilja den växande skogen såsom beskattningsföremål från fastigheten, så att dessa icke blifva tillsammans beskattade. Hittills har skogen skolat inbegripas i fastighets-taxeringsvärdet, men säkerligen har det ofta inträffat, att skogen till alltför ringa del inverkat på fastighetens värde, och deri ligga måhända till stor del de öfverklagade olägenheterna. Detta förfaringssätt har dock en giltig förklaringsgrund deri, att det icke kan vara lämpligt, att fastigheten med derå växande skog upptages till det fulla värde, egendomen kan hafva, om skogen medräknas till pris, som den skulle betinga, om den genast afverkades. Ty huru skadlig verkan skulle det icke hafva på kreditförhållandena, om man beräknade egendomsvärdet med hänsyn till skogens fulla värde? Om då belåning af egendomen skedde efter ett sådant värde och sedan all skog afverkades, så skulle ju detta medföra stor förlust för in-teckningshafvarne. Derfor är också vid hypoteksvärderingar skogen icke tagen i synnerligt betraktande. Ofta har dock skogen ett särdeles stort värde i förhållande till det hemman, hvartill den hör. Det skulle därför vara billigt och säkerligen lända till förenkling och reda i skatteväsendet, om skogen såsom beskattningsföremål skildes från fastigheten och betraktades såsom lösegendom samt inkomsten deraf beskattades vid skogens afverkning eller försäljning för sådant ändamål.

Då Kongl. Maj:t år 1883 aflät proposition till Riksdagen om ändring af dittills gällande bevillningsstadga, afsåg detta ändringsförslag icke blott att skog skulle blifva så beskattad, som nyss nämnts, utan deri talades äfven om torf. Vid utredning af dessa frågor bör man måhända ock taga i öfvervägande, om äfven något annat slags adpertinens till fastighet, såsom grustägt, kalkbrott m. m., kan böra göras till föremål för särskild beskattning.

I anledning af den förste talarens, reservant inom utskottet,

ytrande ber jag få säga, att den omständigheten, att Riksdagen, i verkligheten endast dess ena kammare, icke godkände Kongl. Maj:ts proposition 1883, väl icke bör kunna utgöra hinder för Riksdagen att nu begära en utredning af saken. Han klandrade äfven utskottet för att det gått längre än motionären åsyftat. Men om man begär en utredning, är det väl icke klandervärdt att utredningen sker i frågans hela vidd och icke blott beträffande en del af densamma. Samme talare anförde ett exempel på hvilken skillnad i taxering och beskattning det blefve mellan ett hemman, hvartill hörde laxfiske, och ett, hvartill hörde skog, ehuru båda kunde lemna ungefär samma afkastning. Detta föranleder mig svara honom, att denna anmärkning skulle förfalla, om ett sådant förslag, som jag tänkt mig, blefve antaget, ty då komme icke skogen att beskattas tillsammans med fastigheten. Såsom herr Farup framhöll, är det en oegentlighet att, huru stor vinst en person än får genom skogsköp, går denna vinst dock alldeles förlorad för kommunen, der skogen är belägen. Jag vill i afseende härå erinra, att denna oegentlighet skulle försvinna genom sådan förändrad lagstiftning, som af mig blifvit antydd.

Då i anscende till denna frågas, såsom nämndt, svärlösta beska-fenhet utskottet, ehuru det egnat motionerna en omsorgsfull granskning, likväl icke kunnat ena sig om ett positivt förslag, och då man hade att befara, att, derest man inlåte sig på bifall till den ena eller andra motionen och föresloge förändringar i nu gällande bevillningsförrättning, detta kunde komma att stå i strid mot något annat stadgande i samma förrättning, så må det förlåtas utskottet, att det icke kunnat under denna knappa tid och då arbetet är mycket forceradt göra sig fullt förvissadt derom. Och då till frågans lösning fordras noggrann kännedom om allt hvad på densamma kan hafva inverkan, hoppas jag kammaren icke finner underligt, att utskottet gripit till utvägen att föreslå den skrifvelse, som innefattas i detta betänkande.

Jag skall på grund häraf hemställa om bifall till bevillningsutskottets förslag.

Herr Lönegren instämde med Herr Ahlström.

Herr Markstedt: Då jag nu går att för tredje gången vid tredje riksdagen yttra mig i denna fråga, sker det med blandade känslor vid tanken på, huru denna fråga uppkommit och huru den äntligen skall kunna lösas. Emellertid har i denna kammare inkommit så många nya ledamöter, att det synes mig nödvändigt att först uppdraga en historik öfver denna märkeliga frågas uppkomst. Det var nemligen till 1883 års riksdag, då det gälde att uppsöka alla möjliga och snart sagdt äfven omöjliga skatteobjekt, som Kongl. Maj:t framlade för Riksdagen nådig proposition om beskattning af skog. Det gälde den gången icke blott afverkning af köpt eller arrenderad skog utan äfven så beskaffad skog, som fans å ett hemman utöfver dess nödortfiga behof. Denna skulle enligt förslaget beskattas såsom fastighet, d. v. s. att man för dylik skog skulle erlägger en bevillning såsom för fastighet eller 5 öre för 100 kronors värde. Dernäst kom i samma förslag, att den skog, som afverkades från ett sådant hemman, skulle

Angående tillägg till §§ 2, 5 och 8 i bevillningsförrättningen.
(Forts.)

Angående
tillägg till
§§ 2, 5 och
8 i bevill-
ningsförord-
ningen
(Forts.)

beskattas såsom för inkomst af rörelse. Denna Kongl. Maj:ts nådiga proposition vann emellertid icke Riksdagens bifall, men den väckte dock åtskilliga personers uppmärksamhet åt det hållet, att det låge nära till hands, att skog beskattades. Jag vet särskildt att inom vissa bygder i vårt land detta hade till påföljd, att man skyndade sig att afhända sig sin skog samt fick rundligt betaldt för densamma. Detta föranledde dessa bygders representanter att till 1884 års Riksdag framlägga ett förslag i denna fråga, icke sådant som Kongl. Maj:t förut framlagt, utan gående ut derpå, såsom motionärerna säga, att skog, som afverkades på annans mark, skulle taxeras. Detta förslag afvisades dock af Kamrarne. Jag erinrar mig, att sju af de främsta männen inom bevillningsutskottet reserverade sig mot utskottets afstyrkande utlåtande, men icke dess mindre föll frågan i begge Kamrarne. Den motionär, som framlade detta förslag, nöjde sig emellertid icke härmed, utan återkom vid 1885 års riksdag med sitt förslag, som jag hade lust att beteckna med ett icke så mildt omdöme. Detta samma förslag har sedermera framlagts icke för 1886 års riksdag, men såväl för den riksdag, som sammanträdde den 15 sistlidne januari, som för den, hvilken sammanträdde den 2 maj innevarande år. Detta är historiken öfver denna frågas uppkomst.

Man har härigenom velat påtvinga Riksdagen skatteobjekt, som förut icke varit för densamma kända och som svårigen kunna sägas vara de lämpligaste. Det är så mycket betänkligare att se sådant förekomma, som frågan här gäller, huruvida råmaterialet för industriella anläggningar bör beskattas eller icke. Man må nu kalla skogen hvad man vill, men skog är likväl absolut råmaterial för sågverksindustrien, som är Sveriges största industri och på hvilken statens inkomster och finanser till stor del äro beroende.

Men icke dess mindre synes det nu af bevillningsutskottets förslag framgå såsom om det vore en viss önskan att få denna sak fram så långt, att man slutligen kunde komma derhän att få beskatta äfven råmaterial till industriellt bruk och till förädling.

Det var hufvudmotionären — om jag så får kalla honom — som i dag på förmiddagen i sitt ganska märkliga anförande framhöll, huru omöjligt det är att taxera dem, som handla med skog, d. v. s. de som köpa skog och sälja timmer, och han fann icke orätt att beskatta vinsten af sådan handelsrörelse. Detta går äfven jag in på, ty om en person drifver affär med att köpa skog och sälja timmer, som han huggit ned och försålt till sågverksegare eller andra, så skall han skatta härför, enär detta är en särskild affär. Men dess värre gäller frågan i ke detta och dess bättre har åtminstone i de bygder, som jag tillhör, dylika affärer taxerats för den inkomst de kunnat gifva, och således förfaller denna sida af saken. Man får nemligen icke förblanda en sådan affär med det förhållandet i vårt land, att en sågverksegare är nödsakad att köpa skog för att skydda sina stora och kostsamma industriella anläggningar vid kusten. Mången kan måhända tycka det vara underligt, att sågverksegare inköpa stora skogstrakter, men det vore annars icke lätt för dem att skaffa råmaterial för sina sågverksanläggningars drift. För till exempel qvarnirättningar och jernverk kan jag gå på börsen och köpa erforderligt råmaterial, men

detta låter sig icke göra för sågverk. Detta är den stora skilnaden mellan sågverksrörelse och annan industri.

Skulle herr Farups motion vinna Riksdagens och Kongl. Maj:ts bifall, blefve hufvudsakligaste följden den, att sågverksindustrien inom vårt land komme att beskattas inom alla de olika kommuner, der för denna industri uppköptes större eller mindre skogsdelar eller timmer.

Det ligger i sakens natur, att det blefve ytterst svårt, för att icke säga absolut omöjligt, för någon, att med någon som helst ledning af näst föregående år bestämma, hvilken inkomst en sågverksrörelse kan hafva gifvit af den skog, som blifvit köpt inom en hvar af 20 à 30 olika kommuner.

Det torde blifva så mycket klarare för hvar och en att inse det omöjliga i en sådan beskattning, som här föreslås, som man, såsom nyss blifvit nämndt, köper timmer inom en massa olika kommuner och inom olika län, så att allt icke kan dragas under samma pröfningsnämnds ompröfning och hvad mera är, att det timmer, som köpes det ena året, kan komma till sågverket först 2 à 3, ja ända till 5 år der-efter. Ingen kan under sådana förhållanden — icke ens egaren sjelf — säga, om detta timmer gifvit honom någon inkomst, men slutsumman blir den, att den skattdragande industriegaren blir sliten mellan 20 eller 30 skattehungrande samhällen, om jag får använda ett sådant uttryck, och kan icke utreda för det ena eller andra, huru mycken förtjenst han haft på den eller den skogen eller ens från hvilken socken den kommit. Sälunda torde herrarne kunna finna, huru orimligt det förslag är, som herr Farup framlägger till representationens beaktande och antagande. Men det finnes ett annat sätt att lösa denna tvist. Om vi se rätt på saken, så skola vi finna, att afverkning af skog å annans mark är ett oegentligt uttryck, ty afverkning af skog är det lika väl, om jag sjelf leger folk och utdrifver skogen eller säljer skogen på rot. I båda dessa fall säljer man skogen och afhänder den från jorden. Det är i detta fall, som denna tvist synes mig sväfvande och för mången oklar. Om man nemligen tänker rätt på saken, så är den, som säljer skogen på rot stående, lika mycket afverkare som den, hvilken med eget folk utdrifver skogen till vattendragen eller lastageplats och försäljer. Om vi derfor skola gå in på det området att beskatta afverkning af skog, så måste det gälla all skog på samma sätt, men då hafva vi också slagit in på det hittills fridlysta området att beskatta afkomst af jordbruksfastighet — i öfverensstämmelse med hvad bevillningsutskottets vice ordförande framhållit — och vilja herrarne gå in derpå, då synes saken mig så klar, att man derom icke behöfver tvista, hvart man skall gå för att taxera den skog, som afverkas vare sig i den ena eller andra formen.

Att åter afverka på annans mark, såsom motionären säger, är något som omtalas i och hemfaller under en del strafflagens bestämmelser.

På detta sätt står saken alldeles klar för mig. Men om vi gå in på det kapitlet att börja taxera afkomst af jordbruk, så blir äfven denna fråga en enkel sak, ty då skall den, som säljer skog, äfven taxeras derfor och då behöfver man icke söka utkräfva kommunal-

Angående tillägg till §§ 2, 5 och 8 i bevillningsförordningen.
(Forts.)

Angående
tillägg till
§§ 2, 5 och
8 i bevill-
ningsförord-
ningen.
(Forts.)

skatter af sågverksegarne vid hafskusten, vare sig säljaren är från Jemtland och Herjeådalen eller annan ort.

Sedan jag nu yttrat mig om hvad i hufvudsak rör denna fråga, ber jag endast få egna bevillningsutskottets betänkande den uppmärksamhet, som det i vissa delar förtjenar.

På 4:de sidan säger bevillningsutskottet:

»Det kan icke bestridas, att fastigheterna mångenstädes, isynnerhet i de norrländska länen, der de hufvudsakligen bestå af skogsmark, förlora betydligt af, ja stundom hela sitt värde och således äfven minskas såsom föremål för fastighetsbevillning genom den afverkning, som nu, stundom snart sagdt hänsynslöst, bedrivs». Jag ber att med anledning häraf få säga till vederbörande i denna kammare, som tillhört majoriteten i bevillningsutskottet, att i detta yttrande ligger en ganska betänklig anmärkning mot hela sågverksindustrien. Jag har väl länge vetat och hört talas om denna animositet, som ofta gjort sig gällande mot densamma, men hade förut icke trott, att ett Riksdagens ständiga utskott skulle tillåtit sig nedskrifva något sådant. Men då utskottet påstår, att hufvudsakligen i de norrländska länen en hänsynslös skogsafverkning bedrivs, ber jag få remittera tillbaka den beskyllningen. Ty det torde icke vara utskottets majoritet obekant att för Westerbottens och Norrbottens län, af hvilka jag hör till det förra, vi hafva fyra särskilda lagar, som skydda skogen mot hänsynslös afverkning. Vi hafva först och främst i den gamla byggingabalken bestämmelser, som stadga böter för den, som går för långt i skogsafverkning. Vidare hafva vi en förordning, som bestämmer att åt de hemman, som icke blifvit fullständigt bebyggda före 1866, ej skall lemnas fri dispositionsrätt af deras skog. För det tredje hafva vi lappmarkslagen, enligt hvilken skogen, man må hafva skatteöst den under hvilka former som helst, står under Kongl. Maj:ts och kronans kontroll. För det fjerde hafva vi den af regering och riksdag så väl och lyckligt för oss utfärdade Norrbottenslagen. Vore det någon som skulle träffas af det verkliga besynnerliga uttryck, som bevillningsutskottet tillåtit sig använda, så skulle det vara Kongl. Maj:t och kronan samt de stora korporationer, kommunerna, som hafva stora skogsvidder afsatta för sina gemensamma behof. Jag vågar påstå att någon så stor skogsafverkning inom den ort jag tillhör finnes i närvarande tid icke som på de allmänna skogarne, hvilka äro upplättna till afverkning, och som på dem, hvilka Kongl. Maj:t och kronan låter afverka, och detta påstår jag trots bevillningsutskottets här uttalade funderingar.

Slutligen skall jag taga mig friheten öfvergå till klämman i bevillningsutskottets betänkande. Här hemställer utskottet att de väckta motionerna icke måtte till någon annan Riksdagens åtgärd föranleda, än att Riksdagen — under åberopande, att gällande bevillningsförordning vid tillämpningen visat sig i afseende på det sätt, hvarpå skogs- och sågverksrörelse beskattas, gifva anledning till tolkning, som kan synas oegentlig — ville hos Kongl. Maj:t i skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes rörande dessa förhållanden låta åstadkomma utredning och utarbete samt för nästa års Riksdag framlägga förslag till förtydligande af bevillningsförordningens stadganden om

det sätt, hvarpå vinst af såväl skogsafverkning som sågverksrörelse lämpligast bör beskattas»: Jag vill då fråga de ärade ledamöterna af bevillningsutskottet, om icke redan i vår nuvarande bevillningsförordning finnes nog tydligt föreskrifvet, att sågverksrörelse skall beskattas och på samma gång tager jag mig friheten framställa det spörsmålet, om här icke är fråga om en *utomordentlig* beskattning på sågverksrörelsen, ty så synes det mig, då det i bevillningsförordningen är absolut bestämdt, att *all* inkomst af rörelse och arbete skall beskattas. Det kan då synas besynnerligt, att Riksdagen kommer fram med en anhållan i det afseendet och jag föreställer mig, att Kongl. Maj:t kan tänka: här måtte Riksdagen vilja hafva någon slags utomordentlig beskattning på denna förhatliga rörelse.

Emellertid är nu utskottets förslag så formuleradt och framställt, att jag för min del skall be, herr talman, att få yrka afslag å allsammans.

Herr Meyer: Då jag reserverat mig mot utskottets betänkande, skall jag be att få angifva de grunder, som för mig varit bestämmande, och ber då först att med anledning af herr Näsman's motion få förklara, att jag fullkomligt instämmer i det syfte han deri uttalat. Jag anser det nemligen vara fullkomligt riktigt, att skogsafverkningen beskattas der *förädlingen* och *exporten* sker, men jag anser äfven att vår bevillningsförordning, sådan den nu är, innehåller bestämmelser i sådant syfte, och på den grunden kan jag icke annat än yrka afslag å motionen.

Hvad herr Farups framställning beträffar, finner jag, att motiönären, för att kunna få sin älsklingsönskan: att beskatta skogsrörelse, der den är belägen, uppfylld, söker i vår lagstiftning införa en ny rörelse, som skulle kunna kallas afverkningsrörelse, afverkan det af skog på annans mark. Det är dock oegentligt att kalla denna afverkning »rörelse» i den mening, som bevillningsförordningen använder detta ord. Ty afverkning af skog är icke annat än transport af en köpt vara, och om denna transport skulle kallas rörelse, fordrar konsekvensen, att man äfven i fråga om t. ex. växande gröda skulle kalla afmejnningen och inbergandet deraf för »rörelse»; ty skog och växande gröda äro i så måtto alldeles likställda, då de ju båda äro alster af jorden samt med våld måste skiljas från den plats, der de vuxit upp, och de äro således af enahanda natur. Vill man beskatta en sågverksegare för skogsrörelse på den plats, der denna bedrifves, så skall man också beskatta mjölnaren på de ställen, der han köper sin spanmål för att förmala densamma. Men detta är ju orimligt. Dessutom är i bevillningsförordningen fastslagen en princip, som jag anser riktig, nemligen att inkomst af rörelse skall beskattas på det eller de ställen, der rörelsen hufvudsakligen bedrifves.

Men en sågverksrörelse kan icke sägas drifvas på det ställe, der den icke gör annat, än förser sig med den nödiga råvaran. Man får därför i detta hänseende icke göra något undantag för denna rörelse. Det har nu såsom skäl för förslaget antagande blifvit framhållet, att den kommun, der skogen är belägen, då skulle göra en förlust och icke få någon inkomst af den skog, som är belägen inom densamma.

Anående tillägg till §§ 2, 5 och 8 i bevillningsförordningen.
(Forts.)

Angående
tillägg till
§§ 2, 5 och
8 i bevill-
ningsförord-
ningen.
(Forts.)

Först och främst påpekades, att när skatteobjektet försvunnit, upphör också rätten att uppbara skatt för detsamma. Men vid afverkning och försäljning af skog förhåller det sig ju dessutom så, att skogsägaren får fullt vederlag för den skog, han afhändt sig. Han erhåller alltså sin liquid, och denna är ju beskattningsbar. Det skäl, som blifvit anfördt, att den person, som fått sin liquid, mången gång slarfvade bort densamma, kan väl icke vara något skäl för att i stället påföra skatten på den, som köpt varan. Det har också vidare blifvit framhållet, att i den kommun, der skogsafverkningen pågår, stora olägenheter skulle uppkomma särskildt med hänsyn dertill, att fattigvården skulle blifva betungad. Deremot ber jag att få framhålla, att afverkningen inom en kommun alltid bereder densamma ganska stora fördelar, genom att denna rörelse skaffar god arbetsförtjenst åt ganska många personer der inom. I Norrland t. ex., der vid skogsafverkningar i allmänhet användes främmande folk, måste ju dessa taga sina lefnadsförnödenheter inom den kommun, der de arbeta, hvarigenom invånarne beredes god afsättning för sina produkter. Nu säger man också, att om man icke beskattade rörelsen, der skogen blifvit köpt, skulle man icke kunna bedöma skogens verkliga värde och åstadkomma en rättvis beskattning. Men huru går det till, i fall man skulle taxera skogen, der den verkligen befinner sig, och dervid införa det af motionärerna föreslagna sättet att låta taxera sågverksrörelsen, der skogen är belagen?

Det har uppgifvits, att vissa sågverk taga sina träd från ända till mellan 40 och 50 komuner. Men antag endast 10 komuner, så skulle enligt den föreslagna lagförändringen följderna blifva den, att sågverket taxerades i alla dessa tio komuner, om icke till samma belopp som nettobelopp på hvarje ställe, så antagligen ändå på det hela vida högre. Man kan såsom en illustration till detta anføra det prejudikat, som omnämnes i betänkandet, rörande de besvär, som Korsnäs sågverksaktiebolag anført öfver bolaget påförd bevilling för år 1884. Detta bolag taxerades endast på två ställen, men på dessa två ställen för en vida större inkomst, än som för året var bokförd, beroende på den olika uppfattningen af taxeringsnämnderna derom, huru stor del af årsinkomsten härflöte från den rörelse, bolaget bedref i Gefle, och den, som bedrefs inom Kopparbergs socken. Hade nu bolaget drifvit sågverksrörelse på tio olika ställen och skulle hafva taxerats på alla dessa ställen, hade naturligtvis det sammanlagda taxeringsbeloppet, jemfördt med bolagets verkliga inkomst, gått löst på ett vida högre belopp, än som nu var fallet. Det finnes i bevillningsförordningen en paragraf, jag tror det är den 64:de, som säger, att taxeringsnämnderna noga skola pröfva och derefter efter öfvertygelse på heder och samvete fatta sina beslut. Men jag tror, att erfarenheten lärt oss, att det är med denna paragraf, såsom fransmannen sade om engelska språket: det är ett mycket besynnerligt språk, ty då det står Brown läser man det i England för Jones. Samma förhållande är det med taxeringsnämnderna. De hafva bevillningsförordningens § 64, efter hvilken de skola rätta sig, men de läsa den som om der stode: »Det är ingen skam att försöka» och taxera sedan med lugnt samvete så högt som möjligt, hvarigenom man råkar ut för både trassel

och bråk. Någon rättvis beskattning tror jag icke vara möjlig att i detta fall åstadkomma, äfven om skogen skulle taxeras, der den afverkas.

Det finnes visserligen den svårigheten, i fråga om taxering af skog, att finna den rätta normen för beskattningen af den växande skogen, men denna svårighet härrör derutaf, att skog enligt nu gällande bevillningsförordning påföres fastighetsbevillning, hvilket enligt min tanke är alldeles oegentligt. Svårigheten består alltså uti att rättvist beskatta *egaren* till den fastighet, af hvilken skogen anses utgöra en del, men den får väl ej afhjelpas derigenom att man pålägger *köparen* af skogen en extra skatt. Nu har utskottet föreslagit en skrivelse till Kongl. Maj:t. Man vet ju emellertid icke hvad man i denna skrivelse vill af Kongl. Maj:t begära. Jag har för den skull icke kunnat vara med om ett skrivelseförslag, och detta så mycket mera som jag ofta hört i denna kammare uttalas den åsigten, som också torde vara riktig, att icke i onödan aflåta en skrivelse till Kongl. Maj:t. På grund af hvad jag anfört yrkar jag afslag å såväl motionärernas som ock utskottets förslag.

Angående tillägg till §§ 2, 5 och 8 i bevillningsförordningen.

(Forts.)

Med herr Meyer instämde herr *Arhusiander*.

Herr Jonsson i Myre: Herr talman! Af kongl. kammarrättens utslag, som Kongl. Maj:t fastställt, öfver af Korsnäs sågverksaktiebolag anförda besvär öfver bolaget påförd bevillning framgår tydligt, att en skrivelse till Kongl. Maj:t med anhållan om åstadkommande af utredning, huru sågverksrörelse och skogsafverkningsrörelse från arrenderade skogar och från skogar, hvarå afverkningsrätt är köpt å annans mark, böra beskattas, är nödvändig. Af handlingarne i nämnda mål inhemtas, att bolagets vinst enligt 1883 års bokslut utgjorde 381,803 kronor 34 öre. Från denna bolagets vinst och behållning afdroges dels för i rörelsen använda 301,167 sågtimmer 301,167 kronor och dels 25,818 kronor 60 öre, utgörande fem procent af taxeringsvärdet å de fastigheter, som för bolagets rörelse användts. Sedan dessa afdrag skett från nettobehållningen, skulle bolaget påföras inkomstvillning endast för 54,818 kronor, hvilket belopp fördelades med hälften deraf, eller 27,409 kronor, på Gefle stad och med andra hälften på Kopparbergs socken. Utaf en sådan tolkning af nu gällande bevillningsförordning finner man, att det bolag, som efter bokslut haft en vinst af 381,803 kronor 34 öre, påföres bevillning för endast 54,818 kronor. Då känt är, att flera andra större sågverksbolag klagat öfver dem påförd taxering i samma syfte som Korsnäs bolag, har man att af dessas besvär förvänta samma utgång. Följden häraf åter blifver den, att såväl staten som kommuner kommer att förlora betydliga inkomster. Det torde för den skull vara nödigt att till Kongl. Maj:t ingå med den af utskottet föreslagna skrifvelsen om utredning, huru sågverksrörelsen och skogsafverkningsrörelsen från arrenderade och köpta skogar å annans mark böra beskattas. Då sågverksrörelsen och skogsafverkningsrörelsen utgöra den största och mest inbringande industrien inom riket, bör det ock utredas, på hvad sätt en sådan rörelse med sina mångsidiga utgreningar å olika ställen bör beskattas.

*Angående
tillägg till
§§ 2, 5 och
8 i bevill-
ningsförord-
ningen.
(Forts.)*

Det har talats om att hemmansegare stundom finge utgöra bevillning för de skogar, hvarå afverkningsrätten vore såld eller bortarrenderad på viss tid. Mången har upplåtit afverkningsrätten å sin skog under viss tid ända till 50 år. Förhållandet är emellertid icke sådant som man påstått. Ett hemman, hvarifrån afverkningsrätten är upplåten, betingar blott en obetyllig köpeskilling i förhållande till ett hemman af enahanda storlek, som har skogen kvar. Fastigheterna taxeras med fäst afseende å köpesummorna. Då kan ett hemman, som har skogen kvar, komma att taxeras fyra till fem gånger högre än ett lika stort hemman, hvarifrån skogen är såld. Beträffande der- efter att den, som sålt sin skog, skulle taxeras för kapitalet, så kan det ibland väl hända, att den taxerats ett eller annat år för inkomst af kapital, innan han fördelar penningarne mellan sina arfvingar, men ofta är händelsen den, att den, som sålt skogen, också säljer hemmanet samt tager penningarne med sig och afflyttar från orten. Då kan säljaren icke taxeras för kapital för den sålda skogen. Många hafva för öfrigt så stora skulder, att dessa genast uppsluka hela köpesumman. Vidare vill jag erinra om att hemman, hvarifrån afverkningsrätten till skogen är å annan upplåten, förlorat sitt naturliga värde. Derför bör den, som afverkar skogen der afverkningsrätt till den samma är såld å annans mark, också erlägga inkomstbevillning för den rörelse, han bedrifver der skogen är belägen.

Det är af dessa nu nämnda anledningar som jag anser det önskvärdt, att Riksdagen till Kongl. Maj:t aflåter en skrivelse med anhållan om utredning i antydda syfte. Det har talats om företräde för den ena eller andra af Näsman och Farups motioner, men då båda motionerna utgå i samma syfte, och båda motionerna innehålla, att inkomstbevillning bör erläggas för skogsafverkningsrörelse från arrenderade skogar, der afverkningsrätten till skog är köpt från annans mark, samt båda motionerna äro åberopade i motiven för den föreslagna skrifvelsen, tror jag att man i sådan händelse kan lita på, att Kongl. Maj:t tager frågan i öfvervägande och åstadkommer erforderlig utredning. Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Herr Berglöf: Med den ifrågavarande beskattningen äro, enligt hvad det visat sig, förenade betydliga svårigheter. Frågans behandling vid riksdagarne lemna bästa beviset derpå. Då frågan 1883 förevar, fördes om densamma en lång och uttömmande diskussion, utan att man ändå ansåg sig hafva vunnit något önskvärdt mål. Under derpå följande riksdagar hafva motioner i samma syfte ständigt återkommit. Då emellertid hvarken den ena eller andra motionen haft någon påföljd, så har frågan nu åter framlagts för Riksdagen till pröfning. Orsaken, hvarför svårigheterna att komma till något mål äro så stora, torde härleda sig från trävarurörelsens egendomliga beskaffenhet. Då det sålunda är nödigt att få en inblick i arten af denna rörelse, tager jag mig friheten erinra om, huru dervid tillgår. Virket eller timret afverkas på skogar, som i allmänhet ligga långt aflägsna från de orter, der varan skall förädlas och utskeppas. Från dessa aflägsna orter nedflottas timret utefter flottleder, som äro dels af enskild, dels af allmän natur. Skogsegaren eller arrendatorn nöd-

gas rensa upp sina flottleder fram till de stora vattendragen, der allmän flottled vidtager, som förer virket fram till förädlingsorten. Förädlingen försiggår ofta i en kommun samt brädgårds- och utskeppningsrörelsen i en annan.

Angående tillägg till §§ 2, 5 och 8 i bevillningsförelörden.
(Forts.)

Virket forslas mångenstädes, så snart det kommer från sågverket, på järnvägsvagnar, som föra det in i en annan kommun, der sågverksegaren har sin brädgård, och der virket stabblägges, strösättes, justeras, utlastas och vidare afskeppas till försäljningsorten. Sålunda är det en mångfald af handteringar, som här måste försiggå, innan varan är klar att inskeppas på fartyget, som för den till marknadsplatsen. Vidare har man att beakta den för trävarurörelsen behöfliga kontorsförvaltningen, det vill säga den personal, som handhafver bokföringen och försäljningen af virket. Denna är i många fall förlagd till en helt annan ort än den, hvarest afverkningen, förädlingen eller utskeppningen eger rum. Följden af denna mångfald i göromål på olika orter är den, att många spörsmål och anspråk göras, då det blir fråga om beskattningen af denna rörelse. Den ort, der timret afverkas, gör anspråk på att erhålla del i beskattningen för vinsten af rörelsen, de kommuner, der varan flottas fram, göra också anspråk på del i skatten, den plats der sågverken, fabrikerne, äro belägna, gör anspråk på sin del, den plats, der brädgårdar finnes, på sin, den plats der utskeppningen verkställes, på sin, och den plats, der försäljningen sker, på sin andel i samma skatt. Häraf alla de tvister, som i anledning af denna beskattningsfråga under alla tider gjort sig gällande.

De platser, der man i allmänhet beskattar träförädlingsrörelsen, hafva varit dels fabriksorten, d. v. s. der sågverket är beläget, dels ock orten för affärens hufvudkontor. Detta var det ursprungliga. Under tidernas lopp, då många och kraftiga anspråk mot denna fördelning väcktes, fordrade man i allmänhet att den ort, der varan vidare förädlades genom justering, sorterades och förvarades i brädgården, skulle få sin andel i beskattningen för vinsten. Denna fordran framkom i början på 1870-talet, och striden för att få dessa anspråk igenom fortsattes under en lång följd af år. Men det dröjde i 10 år, innan brädgårds- och utskeppningsorten fick andel i skatten. — Det skadar icke, då man talar om fördelningsfrågan, att följa den lagstiftning, som funnits i detta ämne. — 1858 års bevillningsstadga innehöll om ifrågavarande beskattning, att »bevillning skall påföras och uppbäras i den ort, der afkastningen af vinsten utdelas» Det var den tanke, som då gjorde sig gällande. Men riksdag efter riksdag gjordes anspråk på förändringar häruti. 1864 års bevillningsstadga innehöll i 9 § den bestämmelsen, att bolag skulle beskattas, »der bolagets rörelse förnämligast drifves». — Fortfarande således på en enda plats. — 1866 års bevillningsstadga bestämde i samma paragrafnummer, att beskattningen skulle ega rum »der bolagets rörelse hufvudsakligen å en eller flere orter drifves.» Det var denna sista bestämmelse, som föranledde anspråken från brädgårds- och utskeppningsorten att få del i vinsten. Men det dröjde ändå till slutet af 70-talet, innan detta lyckades. För att förebygga striderna om denna fördelning insattes i 1883 års bevillningsstadga den bestämmelsen, att bolag skulle beskattas, »der bolagets rörelse eller någon hufvudsaklig gren deraf, på ett mera

Angående
tillägg till
§§ 2, 5 och
8 i bevill-
ningsförord-
ningen.
(Forts.)

sjelfständigt sätt eller i afsevärd omfattning drifves. Man ville på detta sätt tydliggöra, att beskattningen skulle fördelas på olika orter. Då beskattningsärenden förut förhandlades, var det alltid bevillningsberedningen, taxeringskomitén och präfningskomitén, som biföllo de anspråk, hvilka kommunerna gjorde på en fördelning. Men kammarrätten och Kongl. Maj:t upphäfde alltid dessa af de lägre beskattningsmyndigheterna fattade beslut och förklarade, att beskattningen skulle ske endast på den ort, der sågverken voro belägna och rörelsens hufvudförvaltning egde rum. Men detta blef, som sagdt, slutligen ändradt genom den bestämmelsen, att rörelsen skulle beskattas, der den på ett mera sjelfständigt sätt bedrefves, d. v. s. bolagen skulle beskattas på de tre af mig antydda ställena, der sågverken, der kontoren och der utskeppningsorten voro belägna. Men det är icke nog att bestämma, på hvilka ställen beskattningen skall ega rum. Man måste äfven göra klart, efter hvilka grunder fördelningen af skatten skall ske. Man har försökt fördela beskattningen efter de kapitalbehof, som vid förvaltningen på de olika ställen, der rörelsen bedrifves, beräknas. Men denna fördelningsgrund har man icke kunnat komma till rätta med, och den har visat sig icke vara hållbar. Sedan har man beräknat den arbetspersonal, som erfordras vid de tre angifna ställena, der bolagets rörelse hufvudsakligen bedrifves. Men icke heller denna beräkningsgrund har visat sig hållbar och tillfredsställande, och då har det icke återstått något annat sätt för skattens beräkning än godtfinnandet. På olika orter har man gjort fördelningen efter olika grunder. På vissa trakter har man fördelat $\frac{1}{3}$ af beskattningsbeloppet på förädlingsorten och $\frac{2}{3}$ af beloppet på kontors- och utskeppningsplatsen, eller der, hvarrest både kontoret och utskeppningsorten varit belägna. På andra trakter har man gjort så, att man på två af hufvudplatserna fört beskattning till $\frac{1}{4}$ af hela skattebeloppet för hvardera, och tillgodofört den tredje hufvudplatsen den återstående hälften. Denna fördelning har således varit alldeles godtycklig, och man har icke kunnat utfinna någon lämplig fördelningsgrund.

Den fråga, som nu föreligger, är frågan om beskattningsorten. Herr Farup anser, att timmerafverkningsorten, som hittills icke haft andel i skatten för ifrågavarande vinst, äfven den, skall åtnjuta sin anpart; och han har därför anfört skäl, som tiden nu icke tillåter mig att upptaga till bemötande. Men jag ber att få fästa uppmärksamheten dervid, att då det är fråga om afverkningsorten, så har man två fall att tänka sig; att vinsten af afverkningen skulle läggas till grund antingen för fastighetsbevillning eller ock för inkomstbevillning. Härom har man många år tvistat. Kongl. Maj:t har föreslagit att upptaga skatten såsom inkomstbevillning, men detta har af Riksdagen afslagits. Det torde dock vara det rättaste att uppfatta saken såsom Kongl. Maj:t, ty att höja fastighetsbevillningen torde icke gå för sig, enär tillgången af skog ju är mycket tillfällig, och en fastighetsbevillning sålunda skulle blifva vilseledande för både den ene och den andre, derest man toge upp bevillningen efter skogens värde, då detta mängden gång försvinner. Sålunda tror jag att enda sättet är att taga denna fråga som en inkomstbevillningsfråga och derefter lämpa bestämmelserna i lagen.

Har man kommit på det klara härmed, framstår spörsmålet: hvem skall betala denna bevillning? Herr Farup säger att den skall betalas af träförädlaren. Och det kan ju så tyckas i första hand. Men månne det också är rätt, när träförädlaren köper sitt virke? Har man på andra områden någonsin hört, att en person får skatta för att han köper något? Regeln är, att beskattning sker för förädlings- eller saluvinst, och något skäl förefinnes ju icke för att härvid frångå regeln. Den person, som säljer varan, är, så vidt jag förstår, rätte mannen att härför erlægga den skatt, som bör utgå. Man skulle kunna framdraga exempel härpå från grufrörelsen, ehuru denna jemförelse naturligtvis icke håller fullt streck, enär det der icke är fråga om samma art af varor. Men der ser man tydligt, att jernförädlaren erlägger skatt på den vinst han gör på förädling och försäljning, men icke därför att han köper malm. Den som rör om malmbrottet får för den rörelsegrenen lemna skatt. Enahanda är förhållandet med träförädlaren; han bör icke betala skatt för att han köper virket och forslar ner det.

Angående tillägg till §§ 2, 5 och 8 i bevillningsförordningen
(Forts.)

Emellertid äro bestämmelserna i denna del snart sagdt inga i bevillningsförordningen, och det tarivas därför på det högsta att erhålla klara och tydliga bestämmelser, på det man må kunna undvika rättegångar och ständiga motioner inom Riksdagen.

Sedan är frågan den, om det öfver hufvud skall vara någon beskattning på trävarurörelsen. Efter de prejudikat, som hittills föreligga, synes det som om beskattningen på denna rörelse artade sig till att gå ned till ett intet eller ett högst ringa belopp, åtminstone om den princip skall göra sig gällande, som är fastslagen i det prejudikat, som i handlingarna finnes refererat. I det fall, som der omtalas, har för hvarje afverkadt träd afdragits 1 krona från det vinstbelopp, bolaget skulle haft. Jag skall i den vägen be att få framdraga några siffror, som skulle ådagalägga ibrigtigheten af denna beräkningsgrund. För att få en standard förädladt trä åtgår i medeltal 12—20 timmerträd. En förädlad standard trä betingar, efter den beräkning, som följts i Söderhamn, der vi ha många sågverk och derifrån jag har en ganska rik erfarenhet, en beskattning af mellan 5 och 12 kronor, allt med hänsyn till vederbörande träförädlares tillgångar på billig eller dyr skog.

Om således för att åstadkomma en standard förädlade trävaror erfordras 12 à 20 timmerträd, och trävarorna beskattas med hänsyn till hvar utskedd standard med 5 till 12 kr. pr standard, så blir det, derest 1 kr. afdrages för hvarje träd, ej allenast icke någon vinst för staten, utan direkt förlust måste ofta komma att uppstå — och det kan väl icke vara riktigt. Det framgår dessutom af redogörelsen för målet, att, med tillämpning af omförmälda princip om afdrag, bolaget, ehuru aktieegarne fått en vinstutdelning af 256,000 kr., beskattats endast för en inkomst af 54,818 kr.

Detta kan, som sagdt, icke vara riktigt och bör icke få existera i vår lagstiftning. Härigenom försvinner för staten ett skatteobjekt, och ett skatteobjekt af betydligt stort belopp. Men icke nog med att det försvinner för staten, utan det går äfven förloradt för de resp. kommunerna, som i följd af trävarurörelsen derstädes synnerligt hårdt

Angående
tillägg till
§§ 2, 5 och
8 i bevill-
ningsförord-
ningen.
(Forts.)

betungas af utgifter för skolor, fattigvård och polisväsende. Referatet af målet visar, att icke mindre än 301,167 kr., motsvarande de afverkade timmerträdens till 1 kr. stycket beräknade värde, undandragits beskattning, och ginge vi från Dalelven och vidare kusten norrut, så skulle man finna, att på detta sätt många millioner undandragas från beskattning! Jag anser det därför nödvändigt, att i god tid åtgärder vidtagas till ändring och förtydligande af bestämmelserna rörande taxering af en så stor och omfattande rörelse som den, hvarom här är fråga.

Det föreliggande skrivelseförslaget har en lydelse, som jag icke kan fullkomligt gilla: det innehåller icke hvad jag åtminstone skulle velat hafva uttryckt deri. Jag skulle därför helst hafva önskat, att förslaget återremitterats till förnyad behandling af utskottet för att få det i ett bättre skick. Men i anseende till den knappa tid, som nu är riksdagen tillmätt för sina förhandlingar, torde det icke vara skäl att yrka derpå. Att helt och hållet omskrifva klämman, sådan den borde vara, har tiden icke medgifvit mig, men jag har tillåtit mig att göra några ändringar deri, hvarigenom jag tror att ordalydelsen skall blifva mera tillfredsställande än den af utskottet föreslagna.

Särskildt ber jag att få fästa uppmärksamheten på det i utskottets förslag förekommande uttrycket »förtydligande af bevillningsförordningens stadganden.» Då Riksdagen själf, i strid mot Kongl. Maj:ts förslag, beslutat och expedierat nu gällande bevillningsförordning, torde det ej vara rätt lämpligt, att Riksdagen af regeringen begär förtydligande af densamma.

Slutklämman, sådan jag tänkt mig densamma, lyder så här:

att ofvanberörda af herrar Näsman och Farup väckta motioner icke måtte till någon annan Riksdagens åtgärd föranleda, än att Riksdagen — under åberopande att gällande bevillningsförordning vid tillämpningen visat sig i afseende på det sätt, hvarpå trävarurörelse beskattas, gifva anledning till tolkning, som kan synas oegentlig — ville hos Kongl. Maj:t i skrivelse anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes rörande dessa förhållanden låta åstadkomma utredning och utarbета samt för nästa Riksdag framlägga förslag till ändrad och tydligare lydelse af bevillningsförordningens stadganden om det sätt, hvarpå vinst af så väl skogsafverkning som sågverksrörelse lämpligast bör beskattas, särskildt med afseende fäst på de olika kommuners fordringar, inom hvilka sådan rörelse till sina skilda delar bedrifves.

Då, såsom jag nu påpekat, det råder stor ovisshet och oklarhet i afseende på detta beskattningsförhållande, och då, såsom sagdt, staten löper fara att gå i mistning af betydliga intrader med en sådan tolkning af bevillningsförordningens föreskrifter, som här åberopade utslag gifver vid handen, så yrkar jag bifall till detta mitt förslag till skrivelse i ämnet.

Häruti instämde herr *Nydahl*.

Herr Liss Ol. Larsson: Jag skall icke länge taga kammarens tid i anspråk, sedan den förre talaren anfört hvad jag ämnat yttra och kanske något mer.

För min del skulle jag visserligen kunna vara med om den af herr Berglöf nu föreslagna formuleringen af klämman. Men då med utskottets hemställan vinnes ungefär detsamma som med herr Berglöfs förslag, tror jag det är klokast att icke hålla på detta, emedan om Första Kammaren, som antagligt är, bifaller utskottets förslag, vi kunna riskera att hela frågan faller.

Det har väckt min förvåning att höra, med hvilken ifver man motsatt sig detta förslag, som synes mig så enkelt och rättvist, att ingen bort uppträda deremot. Det är ju icke fråga om att fatta beslut, utan att söka få en saklig utredning, för att vinna rättelse, men det ser nästan ut som vore man rädd för en sådan utredning. Skulle emellertid denna gifva vid handen, att rättelse icke kan ske, så behöfver man ju icke längre tvista om saken. Kan deremot rättelse ske, bör ingen vara deremot. Och det är ju blott detta, som är skrifvelsens syfte. Jag har nyligen hört från Dalarne, att vid taxeringsnämndens sammanträde der för några dagar sedan ett af de största sågverksbolagen befriats från all beskattning, och detta på samma gång som styrelsen vid bolagsstämma föreslagit en utdelning af fyra-hundraåttiotusen kronor till delegarne i bolaget, samt dessutom ett betydligt belopp blifvit afsatt till reservfond, eller hvad de nu kalla det för. Detta kan ju icke vara rätt, och då bevillningsförordningen är sådan, att dylikt kan ske, är det ju allt skäl att söka få utredning och rättelse. I min ort har ifrågavarande förhållande väckt stor uppmärksamhet, ty om en bonde köper skog samt afverkar eller säljer, blir han nog beskattad, under det att dessa bolag, såsom bevillningsförordningen nu på senare tider tolkats, gå fria. En ledamot af bevillningsutskottet försvarar åtgärden samt yrkar afslag. Han sade nemligen, att säljaren får ersättning af köparen för det skatteobjekt, han afhänder sig. Men så är ingalunda förhållandet, ty oftast kommer det kapital, som fastighetsegaren erhållit för skogen, icke att beskattas. Bolagets vinst är det som bör beskattas. — Den nämnde utskottsledamoten sade vidare, att kommunerna hade ganska stor fördel af att denna skogsdrifning pågick, enär derigenom afsättning bereddes för ortens produkter. Men med den afsättningen är det sanneligen icke mycket bevändt, ty arbetarne äta i allmänhet amerikanskt fläsk och rysk råg. Härtill kommer, att arbetarnes familjer, hvilka de naturligtvis draga med sig, ofta falla fattigvården till last. Oaktadt jag gerna skulle vilja förena mig med herr Berglöf, skall jag likväl yrka bifall till utskottets förslag oförändradt, ty jag tror, att man derigenom har större utsigt att få Första Kammaren med sig, än om man framkommer här på rak arm med ett nytt förslag. I sak skilja sig ju de båda förslagen icke från hvarandra.

Herr *Olas And. Ericsson* instämde i detta yttrande.

Herr *Jonsson i Hof*: Min uppfattning af ifrågavarande del utaf bevillningsförordningen är den, att stadgandet är fullt tillfredsställande affattadt. Det bestämmes, att fast egendom skall beskattas icke blott efter sjelfva jordarealen, utan äfven med afseende å växande skog m. m., och vid sådant förhållande är det klart, att fastighetsegaren icke kan

Angående tillägg till §§ 2, 5 och 8 i bevillningsförordningen.
(Forts.)

Angående
tillägg till
§§ 2, 5 och
8 i bevill-
ningsförord-
ningen.
(Forts.)

undgå att skatta för äfven sjelfva kapitalvärdet af ståndskogen. Säljer han någon del deraf, är det likaledes tydligt, att köparen skall beskattas för den nettoinkomst, han får af den försälda eller afverkade skogen. För min del kan jag icke förstå, huru lagstadgandet kunnat tolkas så som i det anförda prejudikatet skett. Om bolaget fört ordentliga böcker öfver affären och endast gjort *behöriga* afskrifningar på de genom verkställda afverkningar minskade skogs- eller fastighetsvärdena, då borde aldrig en sådan afräkning efteråt per stock eller träd, som här skett, hafva egt rum, och just i denna märkvärdiga afräkning ligger felet. Det förefaller mig därför som om tolkningen utaf afdragets behörighet varit oegentlig, och att detta icke kan afhjelpas genom andra bestämmelser i bevillningsstadgan än dem, som för närvarande finnas. Men då man emellertid måste medgifva, att origtigheter blifvit begångna i afseende derå, så kan ju icke skada att man undersöker, huruvida det är möjligt att åvägbringa bestämmelser, som motverka dessa oegentligheter. Jag vågar tro, att huru man än söker ändra bevillningsstadgan i detta fall, så skall man aldrig komma till ett tillfredsställande resultat, förr än man skiljer skogsvärdet ifrån fastighetsvärdet. Ty det är just från svårigheten att bedöma ståndskogens värde som de anmärkta oegentligheterna härflyta. Man kan namligen, vid taxering af fastighet, icke med den bästa vilja i verlden rätt upptaga värdet af den ståndskog, som hör till fastigheten, men som fastighetsegaren anses erlægga full bevillning för densamma, så kan han vid försäljning af sin skog icke beskattas särskildt för inkomsten.

Den talare, som hade ordet före mig, trodde, att ett bifall till herr Berglöfs förslag skulle hafva frågans fall till följd, när han antog att Första Kammaren skulle taga utskottets förslag. Ja, det är möjligt att Första Kammaren tager utskottets förslag till skrifvelse, och att Andra Kammaren tager nämnde talares förslag, men icke faller frågan derigenom, ty när skrifvelseförslagen äro olika kamrarne emellan, skall utskottet söka sammanjemka de båda förslagen; och då förslagen äro i sak lika och endast skiljas åt till formen, så bör man ej misströsta, att icke äfven Första Kammaren skall taga detta förslag, hvidan jag icke tror att någon risk ligger i att bifalla detsamma, helst detta synes hafva den förtjensten att bättre än utskottets tillgodose formen.

Jag skall för min del icke hafva något emot att antaga det af herr Berglöf framställda förslaget.

Herr Farup: Jag skall be att få yttra några ord med afseende å de anmärkningar, som blifvit gjorda speciellt mot min motion och den uppfattning af frågan, som deri blifvit uttalad. En talare har afstyrkt bifall till skrifvelsen af det skäl, att han i synnerhet varit rädd för att en öfvertaxering derigenom skulle kunna komma att ega rum. Han framdrog till bevis derpå just det exempel, jag i motionen framdragit från Korsnäs sågverksbolag, men den ärade talaren har icke fråst uppmärksamheten vid, att just till följd af bristfälligheten och otydligheten i nuvarande bevillningsförordning har det inträffat, att både Kopparbergs socken och Gefle stad kommit att tvista om, hvilken af dessa båda kommuner rätteligen skulle vara beskattningsorten för

Korsnäs bolags rörelse. Hade han sett närmare på saken, skulle han säkerligen kommit till motsatt resultat mot hvad han gjort. Båda dessa kommuner hafva ansett sig berättigade att åtnjuta största förmånen vid inkomstbevillningen af denna rörelse. Inom Kopparbergs socken drifves sågverksrörelsen, och derfor ville man ha den hufvudsakligen beskattad der. I Gefle deremot har Korsnäs sågverksbolag sitt hufvudkontor och sina brädgårdar, och derifrån skeppas varan ut. Derfor har också Gefle stad sagt, att der vore största rörelsen och derfor borde den beskattas der. Dessa båda kommuner hafva ock i årtal tvistat om, hvilkendera som skulle uppbära största fördelen af beskattningen, och så länge bevillningsförordningen är så oklar som den nu är, måste sådana tvistigheter uppstå. Blir den deremot förtydligad, komma naturligtvis förhållandena att gestalta sig helt annorlunda, och då kan bevillningen rättvist påföras å den ort der rörelsen verkligen drifves.

Angående
tillägg till
§§ 2, 5 och
8 i bevill-
ningsförörä-
ningen.
(Forts.)

Jag beklagar, att icke tiden nu tillåter mig att ur protokollen söka fram ett yttrande, som samme talare fälde i en beskattningsfråga af enahanda beskaffenhet vid 1885 års riksdag, der han med synnerlig styrka framhöll att i senare tid sträfvandet gått i den riktning, att bevillning bör påföras just der rörelsen drifves. Detta har han också i år framhållit, men dock litet antyda att detta skulle vara, der den har sitt kontor. Det är dock en betydlig skilnad häremellan, ty rörelsen kan drifvas på en mängd olika ställen. Vid hufvudkontoret behöfvas i allmänhet mycket få arbetare, och den kommunen tillskyndas derfor obetydliga kostnader såväl i fattigvård som skolväsende, hvaremot i de kommuner, der för rörelsens bedrivande en massa arbetare behöfvas, ofta stora svårigheter och kostnader till följd af rörelsen uppstå. Dessa kommuner hafva hittills, der skogsafverkningsrörelse för främmande personers eller bolags räkning drifves, varit alldeles vanlottade, ty de få bekosta den af rörelsen uppkommande fattigvård utan att dertill erhålla något bidrag från rörelsen. Det är detta, som framkallat det missnöje och den ovilja på landsbygden, som nu råder med afseende å de beskattningsgrunder, som nu följas.

En talare på söderhamnsbänken, herr Berglöf, hade några högst egendomliga yttranden, som jag också ber att med några ord få bemöta. Han frågade nemligen: »har man någonsin hört, att man får erlægga skatt för att man köper något?» Så föllo orden. Jag vill vända om frågan och säga: »har man någonsin hört, att man skall få köpa och sälja med stor vinst utan att erlægga skatt därför?» Detta skulle likväl blifva resultatet af den tillämpning, man gjort af de nuvarande stadgandena, så att, ehuru en köpare drager stor vinst på en dylik skogsaffär, så erlägger han icke någon bevillning, såsom jag i min motion också framhållit.

Herr Berglöf yttrade vidare, att den jemförelse, jag uppdragit mellan skogsafverkningsrörelse samt bruks- och bergverksrörelsen, icke vore exakt, emedan jernförädlaren icke betalar någon skatt för att han köper sin malm. Det gör han nu visserligen icke, men deremot får han skatta för inkomsten af den grufva, der han bryter sin malm på andras mark. Jag tror att den värde talaren icke följt denna fråga i alla dess delar, ty då skulle han nog hafva funnit, att en stor likhet

Angående
tillägg till
§§ 2, 5 och
8 i bevill-
ningsförord-
ningen.
(Forts.)

här verkligen finnes. Jernverksegaren betalar skatt, då han bryter sin malm på andras mark, sågverksegaren bryter visserligen icke malm, men han köper deremot träd till afverkning, och denna afverkning sysselsätter en mängd arbetare och medför i allmänhet stor vinst. Hvarför skall han då icke också erlagga bevillning för den vinst, han hemtar från sin trävarurörelse, lika väl som jernförädlaren betalar skatt för den vinst, han hemtar från grufverörelsen? Jag kan åtminstone icke se någon skilnad mellan dessa båda. Det behöfver för öfrigt icke vara någon sågverksegare, som drifver dylika affärer, ty det kan hvilken som helst göra.

En ärad talare på dalabänken framhöll, att en bonde som drifver sådan rörelse derfor beskattas, under det att bolagen gå fria, men nu är också bonden fri på grund af detta kammarrättens utslag. Huru detta gestaltat sig i öfriga delar af landet, vet jag icke, men på de orter, jag känner till, har man förr påfört den mindre näringsidkaren bevillning för utfövande af denna rörelse, hvaremot de stora sågverksbolagen till hufvudsaklig del sluppit undan. Det var dessa förhållanden jag önskat något framhålla. Jag vidhåller mitt förra yrkande och, för att vinna något, kommer jag att rösta för skrifvelseförslaget, ehuru det från min synpunkt sedt icke är tillfredsställande.

Herr Hörnfeldt: Jag har begärt ordet för att helt enkelt yrka bifall till utskottets förslag.

Jag skulle gerna vilja gå herr Berglöf till mötes i det af honom affattade ändringsförslag, men då jag har aldeles samma uppfattning som herr Liss Olof Larsson, så anser jag klokare att taga utskottets förslag. Jag tror att, om vi tvista här ännu ett par timmar, ändå ingen blir öfvertygad om annat än att tolkningen af bevillningsförordningen blifvit oegentlig, och då man icke vill något annat än skrifva till Kongl Maj:t med anhållan om ett förtydligande af stadgan, tycker jag för min del att vi göra bäst i att nu icke tvista om huruvida marken skall beskattas särskildt och skogen särskildt. Det blir nemligen en annan sak, men låtom oss se till huru Kongl Maj:t kommer att tolka bevillningsförordningen, och om det kommer att ske i öfverensstämmelse med den uppfattning som Riksdagen hyser.

För min del anhåller jag, som sagdt, att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Brodin: Här hafva af flere talare anförts tillräckliga skäl för att ett förtydligande af bevillningsförordningen bör ske. Men då åtskilliga detaljer i det beskattningsmål, som utskottet i sitt betänkande anført, äro mig särskildt bekanta och möjligen kunna tjena till upplysning i frågan, torde det tillåtas mig derom få anföra ett och annat.

De sågverk, som förädla trävaror från Öfra Dalarne, hafva till större delen sin plats vid Korsnäs i Kopparbergs socken och de hafva i alla tider derstädes beskattats. Skeppningen af dessa trävaror har sedan slutet af 1850—1860-talet, då denna sågverksrörelse började, gått öfver Gefle, och det har varit stora quantiteter som skeppats, uppgående på det senare tiotalet till 50 à 60 tusen standard. En

massa, företrädesvis lös arbetarestam har dragits till samhället, och det har icke varit någon möjlighet att kunna beskatta dessa bolag.

För några år sedan erforo vi i Gefle, att det lyckats Söderhamns kommun efter mångåriga försök att belägga dervarande sågverk med skatt, och togo med anledning deraf detta till föredöme, så att de sågverksbolag, som skeppade sina varor från Gefle, blefvo under ett par år derstädes beskattade. Bolagen klagade till sist, men med den påföljd att åtgärden blef fastställd. Man hittade då på den utvägen att afdraga en krona per träd, hvilket ansågs skola utgöra en skäligen afkastning af skogsfastigheten, för att undandraga sig beskattningen. Huru origtigt detta sätt att frikalla sig från beskattning var, skall jag be att få visa genom att anföra ett och annat ur detta bolags räkenskaper, hvilka jag något känner till. Bolaget går nemligen till väga på det sätt vid afverkningen af såväl egna som arrenderade skogar, att detsamma påförer sjelvä timmerafverkningen vissa stubbören för att få skogen och egendomen amorterade. Detta förfarings-sätt iakttagas af de flesta, som drifva trävaruörelse i stor skala. På detta sätt fick ock ifrågavarande bolag den i utskottets betänkande omförmälda nettobehållningen af 381,184 kronor. För att nu komma undan beskattningen för denna inkomst, som var bolagets verkliga vinst, så hittade man på den utvägen att i sina klagomål hos kongl. kammarrätten anföra, att bolaget borde befrias från beskattning med en krona per afverkadt träd. Denna invändning, som gjordes rent af på försök, lyckades vinna bifall af kongl. kammarrätten, hvars dom sedermera af Kongl. Maj:t fastställdes. Jag anser emellertid att detta beslut var origtigt; ty om bolaget blifvit ålagdt att framlägga sina böcker för att dermed visa hurudan dess ställning verkligen var, så skulle aldrig denna dom kommit att utfalla så, som den gjorde. Då emellertid såväl af detta mål som af hvad i öfrigt blifvit anför framgår, att något bör göras till vinnande af ändring i nu varande förhållanden, så ber jag att få instämma med dem, som yrkat bifall till bevillningsutskottets föreliggande förslag.

Angående tillägg till §§ 2, 5 och 8 i bevillningsförordningen.
(Forts.)

Öfverläggningen förklarades härmed slutad. Efter det herr talmannen till proposition upptagit de olika yrkandena, biföll kammaren utskottets hemställan.

I punkten 2 hemställde utskottet, att en inom Andra Kammaren af Herr G. Ericsson i Stockholm väckt motion, n:o 44, om tillägg till 21 § i bevillningsförordningen, måtte af Riksdagen lemnas utan afseende.

I fråga härom yttrade:

Herr Ericsson i Stockholm: Den motion jag tagit mig friheten väcka är i min tanke så oskyldig, att jag verkligen icke hade väntat, att bevillningsutskottet skulle hysa några stora betänkligheter mot att tillstyrka bifall till densamma. Utskottet har nu emellertid med en sällspord enighet afstyrkt motionen. Såsom kammarens ledamöter nogsamnt torde känna afsåg den ju icke annat än att en arbetare,

Angående
tillägg till
§§ 2, 5 och
8 i bevil-
lingsförord-
ningen.
(Forts.)

hvars årsinkomst uppgår till 800 kronor, men hvilken inkomst är af den beskaffenhet, att han icke kan styrka att han förtjenat detta belopp, icke måtte i strid mot hans egna uppgifter i taxeringen åsättas lägre inkomstbevilning. Utskottet synes hafva hyst stor fruktan att tillstyrka en sådan framställning om tillägg till bevilningsförordningen. Utskottet börjar sin motivering sålunda: »Redan deri att genom bifall till motionen skulle, såsom af motiveringen till densamma tyckes framgå, i vår bevilningsförordning inplantas frön till politiska tvister» etc. Jag kan icke förstå hvari dessa tvister skulle kunna bestå, och jag tillåter mig med herr talmannens medgifvande hemställa till bevilningsutskottets ärade ledamöter att själfva förklara den saken. Utskottet tillägger visserligen strax derefter: »i tider, då sinnena äro upprörda» men hvad kan väl detta inverka, äfven om sinnena äro upprörda? Om en och annan arbetare kommer och säger: »Jag har genom mitt och min hustrus arbete en inkomst af 800 kronor, skulle detta kunna vara någon anledning till politiska tvister? Jag tror det icke. Tvärtom synes det mig, att de nuvarande förhållandena möjliggen kunna gifva anledning till en dylik fara, om landstingen eller kommunalstyrelserna i städerna skulle hafva politiska syften. Dessa korporationer välja, såsom vi veta, bevilningsberedningen, hvilken ju kan begagna sig af den rätt, som visserligen icke är medgifven, men icke heller förbjuden i bevilningsförordningen, att nedsätta inkomsten under det verkliga beloppet för hvem som helst och för huru många som helst.

Utskottet säger vidare. »I materielt hänseende önskar utskottet särskildt fästa uppmärksamheten dervid, att när man, såsom motionären sjelf yttrar, icke bör genom lagstiftning gifva någon tillfälle att falskeligen stärka sin kredit, det icke heller bör lemnas fritt fält för den, som kunde vilja deraf begagna sig, att genom veterligen oriktig uppgift förvärfva politisk rösträtt.» Hur vet utskottet att en sådan uppgift skulle vara veterligen oriktig? Är det veterligt att personen i fråga icke har den uppgifna inkomsten, då är ju saken klar, och jag håller för alldeles gifvet, att den som icke har en inkomst af 800 kronor går icke heller och anmäler sig för att hafva denna inkomst. Jag har sjelf varit med något både i bevilningsberedning och taxeringsnämnd och har alltid hållit före, att dessa korporationer böra låta sig angeläget vara att söka i taxeringen sanningen och ingenting annat. Är man icke säker på huru stor inkomst en arbetare har, så är det klart att man gerna sätter den så lågt som möjligt, på det att man icke oskäligt skall betunga honom med skatt å en inkomst, som han icke har. Men huru ofta kunna icke här vid lag misstag begås beträffande personer, som verkligen hafva 800 kronors inkomst och som anse sig vilja skatta derved.

Utskottet säger vidare i sin motivering, att »såsom en af grundprinciperna vid den nu gällande bevilningsförordningens antagande framhölls, att den personliga sjelfbeskattningen var för densamma främmande.» Nej, det är den icke, ty det är icke allenast medgifvet hvem som helst att uppgifva sin inkomst, utan till och med i vissa fall föreskrifvet såsom en skyldighet. Således är ju personlig sjelf-

beskattning ingalunda främmande för vår nuvarande bevillningsförordning.

Jag skall emellertid icke vidare upptaga kammarens tid och icke heller göra något yrkande, men jag hoppas att någon af utskottets ledamöter ville framlägga några bättre skäl än de i betänkandet anförda. Måhända finnas några sådana skäl, ehuru utskottet ansett lämpligt att i betänkandet dölja dem.

Angående tillägg till §§ 2, 5 och 8 i bevillningsförordningen.
(Forts.)

Vidare anfördes icke. Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 3.

Bifölls.

Punkten 4.

Uti en inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 78, hade herr *I. Månsson* jemte 20 andra af kammarens ledamöter hemställt, det Riksdagen ville besluta,

att statens embets- och tjenstemän samt pensionstagare, hvilkas löner eller pensioner öfverstege 2,500 kronor, skulle erlægga en särskild tilläggsbevillning under år 1888 af 20 kronor för hvarje 100 kronor af öfverskjutande delen af lönen eller pensionen.

Utskottet hemställde emellertid under förevarande punkt, att motionen icke måtte af Riksdagen bifallas.

Sedan denna utskottets hemställan blifvit uppläst, anförde:

Herr Månsson: Utskottet har vid behandlingen af detta ärende till en början gillat den gjorda framställningen på det sätt, att utskottet erkänt att lefnadsomkostnaderna numera äro betydligt billigare än på den tid, då löneregleringen för tjenstemännen verkställdes; men ehuru utskottet sålunda gifvit ett slags erkännande af det berättigade i min motion, så har utskottet dock förklarat sig icke finna vare sig det föreslagna sättet för genomförande af hvad motionen åsyftar eller grunden för den i frågasatta nedsättningen väl valda. Enligt min uppfattning finnes det nu intet annat sätt att gå till väga. Vi veta väl att tjenstemännen hafva sin lön fastställd för hela sin tjenstetid, derigenom att de fått lönen bestämd i fullmakten och således äro oberoende af Riksdagens beslut om nedsättning i densamma. Vore dessa fullmagter icke affattade så, att lönen vore bestämd i dem, hade Riksdagen full rätt att höja eller sänka lönerna. Riksdagen finge då handhafva lönefrågan och kunde dervid handla med mera frihet, men detta är nu icke möjligt, huru gerna man än skulle vilja. Förnekas kan nemligen icke, att tiderna nu äro sådana, att lönevilkoren icke stå i samma förhållande till prisen på lefnadsförnödenheter som åren 1874 och 1876, då de flesta lönereglningar skedde.

Angående
tillägg till
§§ 2, 5 och
8 i bevil-
lingsförord-
ningen.
(Forts.)

Utskottet har vidare klandrat grunderna för vår motion och sagt, att sådana tjänstemän, som hafva öfver 5,000 kronor i lön eller från 5,000—9,000 kronor och deröfver skulle få mindre i lön än de hade före dyrtidstilläggen, om denna lag tillämpades. Men jag skall söka visa, att så icke blir förhållandet. Ty vi hafva icke föreslagit någon bevilning på tjänstgöringspenningarne utan endast på lönen, och ser man efter i de statistiska uppgifter, vi ega angående löneförhållanden, skall man finna, att det icke finnes någon löntagare med lön mellan 5,000 och 9,000 kronor, som icke har lönen bestämd i lön och tjänstgöringspenningar, och, när vi endast hållit oss till lönen, inträffar verkligen det förhållandet, att de få mera i lön än de hade före dyrtidstilläggen. Så har t. ex. en justitiekansler i lön inalles 8,000 kronor, hvaraf lönen utgår med 6,000 kronor och tjänstgöringspenningarna med 2,000 kronor. Detta är nemligen ett sådant fall, der bevilningsutskottet sagt, att löntagaren skulle få mindre i lön än före 1874, då afdraget skulle uppgå till 1,100 kronor. Men så är dock icke förhållandet, ty enligt vårt förslag skulle tjänstgöringspenningar vara fria från afdrag. Vidare skulle här undantagas 2,500 kronor, hvarigenom således icke återstode mer än 3,500 kronor, hvarpå ett afdrag af tjuu procent skulle ske eller 700 kronor, så att lönen skulle komma att utgöra 7,300 kronor. Sålunda, då han före löne-regleringen icke hade mer än 7,000 kronors lön, skulle han enligt förslaget erhålla tillägg i aflöningen af 300 kronor. På samma sätt förhåller det sig äfven med alla andra löner. Om man t. ex. ser till, huru det skulle gestalta sig med lönerna inom justitiedepartementet, så finna vi, att justitieråden före löne-regleringen hade i lön i ett för allt 8,000 kronor. Enligt det förslag vi uppgjort skulle ett afdrag ske å nuvarande lönen, 10,000 kronor, med 20 procent minus 2,500 kronor, men i alla fall skulle det här slå så ut, att lönen blefve högre före 1874, eller 8,500 kronor, således 500 kronor mera, och detta oaktadt de icke hafva några tjänstgöringspenningar, ty justitierådens lön höjdes icke med 20 procent utan från 8,000 kronor till 10,000 kronor. Se vi på förhållandena vid andra embeten, t. ex. inom justitierevisionen, hafva revisionssekreterarne i lön 4,400 kronor, i tjänstgöringspenningar 2,000 kronor, summa 6,400 kronor. Hela afdraget skulle här blifva endast 380 kronor, därför att afdraget drabbar endast 1,900 kronor. Revisionssekreterarne skulle således få i aflöning 6,020 kronor, då de före 1874 icke hade mer än 5,000 kronor, alltså 1,020 kronor mer än då, ehuru 20 procent frändragits viss del af lönen. På samma sätt förhåller det sig äfven med andra embetsmäns löner, därför att vi icke rört vid tjänstgöringspenningarne. Ett enda fall, då utskottets antydning håller i ringa mån streck, är då lönen går öfver 9,000 kronor. Detta är med afseende å presidenterna i hofrätterna.

Desse hafva nu 10,000 kronor i lön. Före löne-regleringen hade de 9,000. De skulle efter detta förslag verkligen få 20 kronor mindre i lön. Den skulle nemligen blifva 8,980 kronor. Men så nära träffar det likväl äfven der in på siffran med hvad de hade förut. Det håller således icke streck, då utskottet säger att de tjänstemän, som hafva en lön mellan 5 och 9 tusen kronor, skulle efter vårt för-

slag få en lägre inkomst än de hade före löneregleringen, och detta beror derpå, att utskottet förbisett att vi åsyftat endast lönen och icke tjänstgöringspenningarne. De som skulle drabbas mest af detta förslag äro landshöfdingarne i länen, och detta just till följd deraf, att de icke hafva aflöningen delad i lön och tjänstgöringspenningar. Jag vet icke anledningen till att dessa tjänstemäns aflöningar icke, i likhet med alla öfriga, blifvit delade i lön och tjänstgöringspenningar, om den icke är att söka i den omständigheten, att ifrågavarande tjänstemän hafva en ganska ringa tjänstgöring. De skulle emellertid nu få en ganska stor nedsättning i sina inkomster. De hafva nu 13,000 kronor i lön och dessa 20 procent afdrag skulle således göra, att lönen blefve minskad till 10,400 kronor. Jag medgifver att detta är en ganska stor nedsättning, men det kan icke hindra att jag anser, att om en tjänsteman har 10,400 kronor i lön och han för denna tjänstgöring icke behöfver ansträngas mer än hvad fallet är med våra landshöfdingar, han är fullt tillräckligt aflönad. För alla öfriga landstatstjänstemän skulle förhållandet blifva detsamma som för tjänstemännen i öfriga verk.

Utskottet säger vidare, att det vore mindre värdigt af Riksdagen att gå till väga så som vi föreslagit. Detta skall naturligvis tyda på att det är mindre värdigt af motionärerna. Men jag anser att, då man uttalar en sak ärligt och oförblommeradt och gifver skäl för sin mening samt hyser en liflig öfvertygelse om dess berättigande, man icke på något sätt kan sägas handla ovärdigt. Så hafva vi gjort. Vi hafva icke gått några smygvägar, utan sagt rakt ut att tjänstemännens löner äro för stora efter våra förhållanden. Jag anser den af oss föreslagna nedsättningen vara alldeles nödvändig. Vi veta att, då landet ropat på hjälp i den betryckta ställning, som nu en lång tid varit rådande, svaret alltid har lydt, att vi böra spara bättre och att den enda eller hufvudsakliga hjälpen är sparsamhet. Jag förstår icke hvarför icke detta bör tillämpas äfven i fråga om tjänstemännen, som i allmänhet äro i den ställning, att de verkligen kunna spara något. Jordbrukarne och näringsidkarne hafva sannerligen icke något att spara, ty de hafva intet öfverskott. Det synes mig som om tjänstemännen sjelfmant borde gå före och visa exempel på sparsamhet.

På grund af hvad jag nu anført anhåller jag om bifall till den motion jag tagit mig friheten väcka.

Herr Jönsson i Gammalstorp: Jag kan icke gilla utskottets betänkande i denna punkt. Utskottet har visserligen erkänt, att lefnadskostnaderna nu äro mindre än före 1874, men kan likväl icke godkänna den grund, hvarefter afdraget å de olika lönerna skulle ske. »Medlet att nå detta mål» — säger utskottet — »vore dock föga hedrande för Riksdagen, då det bestode uti att på en omväg upphäfva hvad tidigare blifvit beslutadt.» Jag anser för min del, att lika stor skyldighet som Riksdagen hade att höja tjänstemännens löner, då tiderna voro dyra, lika stor skyldighet har Riksdagen nu, då lefnadskostnaderna äro låga och vår industri och våra näringar lida betryck samt hålla på att duka under, att nedsätta dessa löner och derigenom lätta de skattdragandes bördor och minska statens utgifter.

Angående tillägg till §§ 2, 5 och 8 i bevillningsförordningen.
(Forts.)

Angående
tillägg till
§§ 2, 5 och
8 i bevil-
ningsförord-
ningen.
(Forts.)

Utskottet säger vidare: »Ej heller är grunden för afdraget, i förhållandet löntagarne emellan, rättvis eller billig. Då 1874 års Riksdag i sina underdåniga skrivelser angående regleringen af riksstatsens utgifter beträffande dyrtidstilläggen fastslog som princip, att sådant tillägg borde utgå med 20 procent å alla löner och arfvoden, som ej öfverstege 5,000 kronor, att å löner från 5,000 kronor till och med 9,000 kronor tillägget, der sådant beviljades, borde utgöra 1,000 kronor samt att å löner och arfvoden, som öfverstege 9,000 kronor, något dyrtidstillägg icke borde medgifvas» etc. Hvarför medgafs icke något sådant tillägg å löner öfverstigande 9,000 kronor? Jo, naturligtvis af det skälet, att tjänstemän med så stor lön icke voro i behof deraf.

Denna lönereglering afsåg naturligtvis att såvidt möjligt göra löntagarne likställda och få lönerna så jemnt fördelade som möjligt. Nu säger utskottet att, om motionärernas förslag bifölles, »skulle t. ex. en embetsman, som före år 1874 åtnjutit 7,000 kronor i lön och således genom dyrtidstillägget erhållit en lön af 8,000 kronor, efter afdrag af den i motionen föreslagna särskilda beviljning 1,100 kronor hafva endast 6,900 kronor och således mindre, än han hade, innan det dyrtidstillägg, motionärerna åsyftat att indraga, tillkommit.» Ja, detta blir verkligen förhållandet. Men jag anser, att utskottets skäl i detta fall icke väga synnerligen tungt, ty, som nämndt, då regleringen skedde, tog man naturligtvis hänsyn till att lönerna skulle blifva jemnt fördelade, och äfven om embetsmännen enligt motionärernas förslag skulle få mindre än de förut haft, skulle ingen orättvisa ligga deri, just på grund der afatt lefnadskostnaderna nu blifvit proportionsvis i förhållande till lönevilkoren lika mycket billigare för högre som för lägre tjänstemän.

Jag anser således motionen hvarken orättvis eller obillig. Hade utskottet velat framgång åt motionen, hade det ju kunnat framställa ett bättre förslag för att nå målet. Men då jag för min del icke anser det lätt att föreslå något bättre än motionärerna här gjort, skall jag yrka afslag på utskottets hemställan och bifall till motionen.

Herr Waldenström: Jag skall till belysning af det förslag, som herr Ivar Månsson gjort, be att få anföra ett enda exempel. Detta exempel skall jag taga från den bana, som jag sjelf såsom tjänsteman tillryggalagt.

Jag började såsom ordinarie tjänsteman i skolan 1863. Efter 23 år, eller år 1886, kom jag upp till 4,500 kronors lön. Jag tror visserligen, att i denna kammare många finnas, som icke anse att en sådan lön efter 23 års arbete är något alldeles oerhördt mycket. Emellertid: i denna lönegrad har jag nu ett lönetillägg af 250 kronor. Detta lönetillägg anvisas på åttonde hufvudtiteln extra för hvarje år. Antag nu, att jag af min lön skulle afstå 20 kronor på hvarje hundratal öfver 2,500 kronor. Det blefve 400 kronor. Lönetillägget gör, som jag sagt, 250 kronor; och således skulle jag genom ett bifall till herr Ivar Månssons motion ej blott gå miste om lönetillägget utan dessutom blifva helt enkelt bestulen på 150 kronor af den lön, som är mig genom laga fullmakt tillförsäkrad.

Herr Ahlström: Motionären framhöll, att utskottet icke skulle hafva rätt tolkat meningen med hans motion. Men jag har motionen här till hands, och de uttryck, som deri förekomma, gifva mig full anledning påstå, att utskottet icke kunnat tänka sig, att herr Månsson menat annat än såsom utskottet uppfattat det. Han talar nemligen icke på något ställe särskildt om lön och särskildt om tjänstgöringspenningar, utan blott om *löner* och *lönevilkor*, och till sist föreslår han att statens embets- och tjänstemän samt pensionstagare, hvilkas *löner eller pensioner* öfverstiga 2,500 kronor, skola för öfverskjutande delen deraf erlagga en särskild tilläggsbevillning. Då man sammanställer detta hans förslag med de bestämmelser, som äro gjorda angående dyrtidstillägg, eller att för alla löner och arfvoden dyrtidstillägg skulle utgå i den och den proportionen, så torde man hafva rätt att tänka sig, att han med motionen åsyftat hela aflöningen. Men äfven om utskottet uppfattat motionärens mening så modifierad, som han nu angifvit den, så kvarstår dock obilligheten och orättvisan i detta förslag i så hög grad, att det säkerligen ändock icke skulle kunnat blifva af utskottet tillstyrkt. Särskildt ber jag få fästa uppmärksamheten derpå, att denna orättvisa kvarstår i sin fulla utsträckning beträffande de embets- och tjänstemän, som icke kommit i åtnjutande af något dyrtidstillägg. Jag yrkar därför bifall till utskottets förslag.

Angående
tillägg till
§§ 2, 5, och
8 i bevill-
ningsförord-
ningen.
(Forts.)

Herr Månsson: Jag ber att få nämna några få ord. Ganska påtagligt var det, att utskottet uppfattat motionen på det sätt, som dess vice ordförande nu förklarar, ty annars hade nog icke utlåtandet blifvit sådant, som det nu föreligger. Jag kan dock för min del icke fatta, huru utskottet kunnat få en sådan uppfattning af motionen, då *vi* deri icke talat om tjänstgöringspenningar utan såväl i motionen i ofrigt som äfven i »klämman» talat endast om *lön* och *pension* och icke nämnt ett ord om tjänstgöringspenningar. Vi hafva tänkt oss att, då detta förslag skulle beröra den fasta lön, som öfverstiger 2,500 kronor, och sålunda icke drabba de lägre lönegraderna, detta icke på något sätt skulle gå någon för när eller taga från någon så, att han skulle få mindre än före år 1874. Detta blef äfven för oss fullt klart, då vi sågo efter i aflöningsstatistiken och dervid funno, att en hvar komme att få hvad han haft innan dyrtidstillägget beviljades 1874. De enda löntagare, som kunde synas blifva lidande härpå, äro de, som icke fingo något dyrtidstillägg år 1874, men dessa åter fingo löneförhöjning 1876. Ett undantag finnes dock, och det är landshöfdingarne, som skulle få något mindre löneinkomster än de haft. Men hvad dem beträffar torde vi bära komma i håg, att de tillföre haft boställen, och skulle de hafva fått bibehålla dem, så hade deras inkomster för närvarande med all säkerhet varit mindre, än hvad de nu skulle få med afdrag af dessa 20 %, ty det är icke många boställen i vårt land, som nu lemna så stor afkastning, att den motsvarar hvad som därför blifvit satt i kontant lön. Det förefaller mig såsom om det hade varit lämpligt, att bevillningsutskottet fått tillfälle att taga saken närmare i betraktande, sedan det fått kännedom om motionens verkliga syfte, eller att här icke varit fråga om tjänstgöringspenningar, ty under sådana förhållanden torde

Angående
tillägg till
§§ 2, 5 och
8 i bevil-
ningsförord-
ningen.
(Forts.)

utskottet hafva blifvit mera gynsamst stämndt mot motionen, men jag vill dock icke nu göra något yrkande om återremiss utan anhåller endast att få yrka bifall till motionen.

Herr Sundling: Jag anhåller endast att få yrka bifall till motionen och afslag å utskottets föreliggande förslag.

Herr Liss Ol. Larsson: Jag har intet annat yrkande att framställa än på bifall till utskottets förslag, då näppeligen något annat nu kan hafva framgång. Jag har endast velat fästa uppmärksamheten på att uttala önskvärdheten af att regeringen, som har till åliggande att bereda staten ökade inkomster, ville hafva detta sätt i åtanke, äfven om man icke vill gå så långt som till 20 procent af lönen. Saken förtjenar dock komma under ompröfning.

Medan jag har ordet, ber jag mot talaren på geflebänken få säga några ord. Han förklarade att, om man bifölle motionen, så kunde detta rubriceras såsom "stöld. Ja, då blefve det väl äfven stöld att lägga skatt på enskilda sedelutgifvande banker. Jag tycker detta hans yttrande var något för starkt och vill därför nedlägga min protest deremot, ty det kan väl icke anses såsom stöld, att man pålägger en skatt.

Herr Peterson i Hasselstad: Då jag underskrifvit denna motion vill jag nämna, hurudan uppfattningen om denna fråga är i min lands, bygd. Vi veta, att tjänstemännens löner reglerades under tiden, då lefnadskostnaderna voro minst dubbelt så höga som nu. Hade lönerna reglerats nu, hade de blifvit så mycket mindre som de nu föreslagna 20 procenten. Då man hyser denna uppfattning och af sina kommittenter uppmanas att göra något för minskande af tjänstemännens löner, som nu äro för höga, och då det synes orimligt att en folkklass inom riket skall vara så gynsamst stäld mot andra, som kämpa för sin tillvaro, synes man hafva goda skäl för att vara med om motionen, till hvilken äfven jag yrkar bifall.

Häruti instämde herr *Petersson* i Hamra.

Herr Waldenström: Ja, inte skall jag hålla så mycket på det uttryck, som jag nyss begagnade. Jag ville endast påpeka att, om motionärernas förslag bifölles, skulle jag beröfvas — om detta uttryck är bättre — en del af den lön, som genom fullmägt blifvit mig tillförsäkrad. Deremot skulle det betydligt förändra saken, om herr Ivar Månsson föreslog, att *hvarje* svensk medborgare, som har öfver 2,500 kronors årlig inkomst, skulle under år 1888 erlägga en tilläggsbevilning af 20 procent å det öfverskjutande beloppet. Då träffades alla deraf och vi finge alla böja oss därför, i händelse Riksdagen funne statens behof göra en sådan uppoffring nödvändig. Men jag föreställer mig, att icke ens herr Ivar Månsson ville vara med om något sådant, emedan — ja, jag vill ej säga mer.

Herr Petersson i Runtorp: Jag fäste mig äfven vid herr Waldenströms uttryck, att det vore stöld, om man förminskade tjänste-

männens löner. Jag erinrar mig mycket väl, att, då löneregleringen bifölls, fans det fullt upp med embets- och tjenstemän, som ingått i tjensten mot lägre lön, men jag hörde icke någon, som nekade att taga emot de högre lönerna. Jag tror, att man kan jemföra dessa högre löner med af staten beviljade lån, som skola återbetalas, då de icke längre behövas.

Men jag är öfvertygad att hvarken staten eller nationen i sin helhet kan stå ut med att lemna sådana löner, utan de måste regleras antingen på så sätt att lefnadskostnaderna blifva så höga som de varit förut eller att lönerna nedsättas. Jag tror att detta senare är det enda sätt, hvarpå man kan gå till väga, och jag föreställer mig, att tjenstemännen icke borde sätta sig deremot. Min mening är visst icke, att tjenstemännen skola lida någon nöd, utan blott att de må blifva något så när likställda med andra medborgare. Det tjenar nu väl icke till något att göra ett yrkande, men jag har velat uttala min åsigt, att förr eller senare något *måste* göras i denna ganska viktiga fråga.

Herr Andersson i Lyckorna: Äfven jag anhåller att få i denna fråga yttra några ord. Jag instämmer helt och hållet i hvad Aug. Petersson redan anført, ehuru jag allt för väl vet, att vi vid denna riksdag icke uppnå vårt syftemål med denna motion. Derför är det heller icke skäl att spilla många ord på denna sak. Jag vill endast nämna, hvad man får höra, då man är hemma bland sina kommittenter samt bland befolkningen på landet. Dessa fråga nemligen, huru det kan vara möjligt, att Riksdagen låter tjenstemännen sitta med i förhållande till nuvarande tider så oerhördt stora löner. Dervid hafva vi icke annat att svara, än att de fingo sina löner reglerade under en tid, som var helt annan än den närvarande. Då bereddades dem först en lönetillökning i form af dyrtidstillägg, men sedan blef detta tillägg upptaget på ordinarie stat, och derefter kom den ena tjenstemannacorpsen efter den andra att på samma sätt få sina löner reglerade.

Då nu dessa aflöningsvilkor en gång kommit på ordinarie stat, så är det nästan en omöjlighet eller åtminstone en mycket stor svårighet att vinna någon ändring deri, åtminstone för dem, som redan kommit på denna stat. Under sådana förhållanden hafva vi ansett, att för närvarande icke något annat kan göras än att på det sätt, som nu föreslagits, söka jemka ut dessa ojemheter. Någon förhoppning om att nu lyckas deri synes, såsom jag redan sagt, icke förefinnas; dock vill jag, i likhet med herr Ivar Månsson, yrka bifall till den framlagda motionen och afslag å utskottets utlåtande.

Härmed var öfverläggningen slutad. I enlighet med de gjorda yrkandena framstälde herr talmannen proposition dels på bifall till utskottets hemställan och dels på afslag å densamma och bifall i stället till den i ämnet väckta motionen; och förklarade herr talmannen sig anse röstöfvervigt förefinnas för den förra meningen. Votering blef emellertid begärd, i följd hvaraf nu skedde uppsättning, justering och anslag af en så lydande omröstningsproposition:

Angående tillägg till §§ 2, 5 och 8 i beviljningsförordningen.
(Forts.)

Angående
tillägg till
§§ 2, 5 och
8 i bevill-
ningsförord-
ningen.
(Forts.)

Den, som bifaller hvad bevillningsutskottet hemställt i 4:de punkten af betänkande n:o 2,

röstas Ja;

Den, det ej vill,

röstas Nej;

Vinner nej, har kammaren, med afslag å nämnda hemställan, bifallit den af herr I. Månsson m. fl. i ämnet väckta motionen.

Omröstningen, i vanlig ordning företagen, visade 93 ja och 92 nej; hvadan kammaren bifallit utskottets hemställan.

Punkten 5.

Lades till handlingarne.

§ 2.

Härefter företogs till behandling bevillningsutskottets betänkande n:o 3, angående villkoren för försäljning af bränvin.

I *punkten 1* hemställde utskottet, med anledning af en i ämnet af herr A. Bokström inom Andra Kammaren afgifven motion, n:o 94, att Riksdagen ville besluta:

Angående
vilkoren för
försäljning
af bränvin.

dels att 22 § 2 mom. i gällande förordning angående villkoren för försäljning af bränvin erhåller ett tillägg af följande lydelse:

»Bolag åligger att senast den 1 maj hafva i vederbörande landskontor insatt de vinstmedel af föregående års rörelse, som bolaget enligt § 18 är skyldigt afstå.»

dels ock att till 41 § fogas ett tredje moment, så lydande:

»3. Underlåter bolag att inom den i § 22 mom. 2 föreskrifna tid i vederbörande landskontor insätta sin nettovinst, varde densamma genast utmätt.»

Efter föredragning häraf anförde:

Herr Ahlström: Jag ber få fästa uppmärksamheten derpå, att enligt den ordalydelse, som utskottet gifvit förslaget, det skulle uppkomma en omväg vid inbetalningen af ifrågavarande vinstmedel, hvilken omväg nu icke förefinnes. Hufvudsyftet med förslaget är endast, att en viss tid bestämmes, inom hvilken vinstmedlen skola vara inbetalda. Utskottet har föreslagit, att vinstmedlen borde senast den 1 maj vara »i vederbörande landskontor» insatta. Nu är det emellertid så, att den del af vinstmedlen, som skall tillfalla kommunerna, stad eller köping, icke indrages till landskontoren, utan betalas direkt till kommunernas uppbördsmän. Om det föreslagna stadgandet antoges oförändradt, skulle hela vinsten inlemnas till landskontoren, och

sedan andelar deraf sändas till de särskilda städerna, hvarifrån de komma. För att undvika detta hemställer jag, att kammaren måtte godkänna förslaget med den ändring, att orden »i vederbörande landskontor insatt» utbytas mot orden »till vederbörande aflemnat» och orden »i vederbörande landskontor insätta» mot orden »till vederbörande aflemna», så att första momentet i utskottets förslag skulle komma att lyda: »Bilag åligger att senast den 1 maj hafva till vederbörande aflemnat de vinstmedel af föregående års rörelse, som bolaget enligt § 18 är skyldigt afstå», och det senare af utskottet föreslagna momentet erhålla denna lydelse: »3. Underlåter bolag att inom den i § 22 mom. 2 föreskrifna tid till vederbörande aflemna sin nettovinst, varder densamma genast utmätt». Jemför man detta förslag med 19 § i förevarande kongl. förordning, der det talas om, att årsafgiften för rättighet till minuthandel med eller utskänkning af bränvin skall inbetalas till vederbörande uppbördsman, så torde man finna, att det icke kan vara orätt att vidtaga den af mig föreslagna förändringen. Jag ber slutligen få upplysa, att detta förslag, om det af kammaren godkännes, också kommer att framställas i Första Kammaren.

Angående
vilkoren för
försäljning
af bränvin.
(Forts.)

Herr Lundberg: När jag begärde ordet, var min afsigt att mot föreliggande förslag göra den anmärkning, att ifrågavarande vinstmedel, såvidt de skola afsändas från det ställe, der de utbetalas, insättas eller böra insättas icke i landskontoren, utan i rånterierna, och att, då bevillningsutskottet velat föreslå ett tillägg till 22 § i förordningen om bränvinsförsäljning, utskottet väl bort rätta och icke förnya det fel, som härutinnan redan i samma § förekommer; men sedan herr Ahlström nu föreslagit en sådan förändring, att föreskriften om insättning i »vederbörande landskontor» skulle tagas bort och utbytas mot andra ord, som mera öfverensstämman med motionärens förslag, saknar jag anledning till vidhållande af min anmärkning, i fall, såsom väl torde vara skäligt, herr Ahlströms ändringsförslag af kammaren godkännes; och endast för den händelse, att det skulle blifva fråga om bifall till utskottets förslag utan den af herr Ahlström yrkade ändring, fortsätter jag min nämnda anmärkning.

Herr Edelstam: Jag hade tänkt göra samma framställning som herr Ahlström och har nu dertill ingenting att tillägga. Jag hemställer nu endast, huruvida det icke vore skäl att göra den redaktionsförändringen i 3 mom. af 41 §, att ordet *varder* utbyttes mot *varde*, hvarigenom denna paragrafs båda moment blefve likformiga.

Herr Ahlström: Att utbyta ordet *varder* mot *varde*, deremot har jag ingenting att invända, utan ändrar jag alltså mitt yrkande derhän, att jag hemställer om bifall till utskottets förslag med äfven den af herr Edelstam deri föreslagna förändringen.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad, beslöt kammaren, efter af herr talmannen i sådant afseende gifven proposition, bifalla utskottets hemställan med de af herrar Ahlström och Edelstam under

öfverläggningen föreslagna förändringar, eller dels att i 22 § 2 mom. orden »i vederbörande landskontor insatt» utbyttes mot orden »till vederbörande aflemnats» och dels att i 41 § 3 mom. orden »i vederbörande landskontor insätta» utbyttes mot »till vederbörande aflemnna» äfvensom uttrycket »varder» ändrades till »varde».

Angående
tiden för ut-
minutering
och utskänk-
ning af
bränvin.

Punkten 2.

I en inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 61, hade herr P. Waldenström hemställt, att 26 § bränvinsförsäljningsförordningen måtte erhålla följande förändrade lydelse:

»1. Minuthandel med bränvin må ega rum endast söcknedagar från klockan 9 f. m. till klockan 9 e. m. utom å dagen före sön- och helgdag, då den ej må fortfara längre än till klockan 7 e. m.

2. Utskänkning af bränvin må under söcknedagar begynna tidigast klockan 9 f. m. och i stad eller köping icke fortfara längre än till klockan 10 e. m. och å landet till klockan 8 e. m. utom å dagen före sön- eller helgdag, då den ej, vare sig i stad eller på land, må fortfara längre än till klockan 7 e. m.

3. Under sön- och helgdagar vare utskänkning af bränvin tillåten endast vid middagstiden åt spisande gäster under högst tre timmar, som af Kongl. Maj:ts befallningshafvande efter kommunalstyrelsens hörande bestämmas.

4. Skulle ytterligare inskränkningar i de här ofvan i denna § bestämda tiderna för bränvinsförsäljningens utöfvande befinnas erforderliga, eger kommunalstyrelsen att derom besluta. Underlåter kommunalstyrelsen det, eger Kongl. Maj:ts befallningshafvande på anmälan saken till pröfning upptaga samt sådan inskränkning i försäljningstiden bestämma, som han finner nödig.

5. Under tid för allmän gudstjänst skall bränvinsförsäljningsställe alltid vara stängdt».

På anförda skäl hemstälde emellertid utskottet, att ifrågavarande motion icke måtte vinna Riksdagens bifall.

Efter föredragning af detta ärende anförde:

Herr Björkman: Som jag reserverat mig i denna punkt, ber jag att med några ord få tillkännagifva min ställning till frågan. Jag kan icke gilla det slut, hvartill utskottet kommit, och detta af det skäl, att jag är fullt förvissad derom, att ett framåtsträfvande nykterhetsintresse är en välsignelse för hela landet. Min öfvertygelse är visserligen den, att det bästa sätt att befrämja nykterheten är på öfvertygelsens väg, men på samma gång jag tror detta, tror jag äfven det vara rätt och billigt, att lagstiftaren gör något för att understödja denna nyttiga verksamhet. Inom utskottet var det omöjligt att få understöd för motionens framgång, men då det vid behandlingen af spanska handelstraktaten här i kammaren visade sig, att herrarne hyste ovanligt stora sympatier för nykterhetens framgång i vårt land, blef

jag mera förhoppningsfull och tager mig därför nu friheten yrka bifall till herr Waldenströms motion.

Herr Jönsson i Mårarp förenade sig med herr Björkman.

Herr Waldenström: Då jag läste utskottets betänkande rörande den af mig framställda motionen, så förundrade jag mig icke egentligen deröfver, att utskottet afstyrkt densamma. Hvad som deremot förundrade mig var, att inom bevillningsutskottet ingen enda funnits, som ansett sig böra reservationsvis till betänkandet afgifva någon afvikande mening. Jag visste ju, att det inom utskottet fans personer, af hvilka man hade skäl att vänta något sådant. Nu har emellertid herr Björkman tillkännagifvit, hvarför *han* icke till betänkandet fogat någon reservation, och dervid får man ju låta det bero.

Det kan synas ganska djerft och oförsämndt af mig, att under sådana förhållanden, då ingen enda reservation inom utskottet förekommit, uppträda, helst så sent på aftonen som nu, för att försvara min motion. Men jag anser mig ändå böra göra det.

Innan jag går öfver att tala om min egen motion, skall jag dock bedja att få uttrycka mina odelade sympatier för den motion, som herr Thormænius vid förra riksdagen väckte, och som herr Nyström vid denna riksdag har förnyat. Icke därför att jag tror att denna motion nu skall kunna leda till något resultat; utan emedan den angifver det slutliga mål, till hvilket nykterhetsverksamheten sträfvat och måste sträfvat. Alkoholen är och förblir ett gift, den hör såsom sådant till giftstadgan och bör äfven behandlas såsom ett gift. När det i bränvinsförordningen 33 § heter, att »bränvin, som är försatt med något för helsan skadligt ämne eller som icke är renadt, får ej vid minuterung eller utskänkning till salu hållas», så kan man icke fatta detta på annat sätt än såsom ett hån. Skulle alla för helsan skadliga ämnen borttagas ur bränvinet, så skulle man allra först taga bort alkoholen ur bränvinet, ty alkoholen är det som förorsakar den största skadan. Men toges alkoholen bort, hvad stode då kvar? Bara vatten.

Man har gjort ofantligt mycket för att försvara bränvinshandelns och bränvinsutskänkningens frihet; men man har dervid ännu aldrig någonsin sagt något till försvar för denna handel, som icke skulle kunna sägas med precis lika rätt för frigifvandet af handeln med opium eller arsenik. Och jag är förvissad, att om handeln med arsenik eller opium skulle blifva frigifven, så skulle denna handel icke göra på långt när så stor, vare sig moralisk eller fysisk eller ekonomisk skada som den fria alkoholhandeln nu förorsakar.

Jag vet visserligen, att många betrakta detta såsom intet annat än fanatism. Men det är många saker, som i dag betraktas såsom de allra enklaste och naturligaste, hvilka dock för några årtionden sedan betraktades såsom idel fanatism. När man för femtio år sedan började bekämpa husbehofsbränningen, när Wieselgren uppträdde och predikade deremot, så att hans röst hördes öfver hela landet, då betraktades detta som fanatism, och Wieselgren ansågs som en fantast. Men detta har icke hindrat, att husbehofsbränningen nu för länge

Angående tiden för utminuterung och utskänkning af bränvin.
(Forts.)

Angående
tiden för ut-
minutering
och utskänk-
ning af
brännvin.
(Fort.)

sedan är afskaffad, och att nykterhetsverksamheten sedan den tiden gått ofantligt framåt. Den af herr Nyström i år upptagna motionen anger, såsom jag sagt, just målet för nykterhetsverksamheten; och målet bör man alltid hafva klart för sina ögon, om man en gång vill nå det. Och vi skola nå det! Det är min lifliga öfvertygelse, att man skall nå det, kanske inom en mindre aflägsen framtid än mängden af herrarne nu tror. Nykterhetsrörelsen har kommit så långt, att den fått en temligen stark opinion i landet på sin sida. Och denna opinion är icke blott rådande bland dem, som för egen del afsagt sig allt bruk af rusdrycker, utan äfven bland andra, ja till och med bland sådana, som sjelfva äro offer för dryckenskapen. En riksdagsman i denna kammare har för några dagar sedan omtalat för mig, huru han under en resa från en marknad blef på ett ställe anhållen af några personer, som höllo på att tömma sina brännvinskaggar. De frågade honom: »hvem är Ni?» — »Jag är ortens riksdagsman», svarade han. När de finga höra detta, blefvo de bekymrade och sade: »Ja riksdagsman vi hålla på att supa, som riksdagsman ser, men kan inte riksdagsman på riksdagen göra något, så att vi bli af med detta förbannade brännvin». Till och med bland dem, som sjelfva supa, är alltså denna opinion ganska allmän. Jag har ock sjelf varit vittne till, huru personer vid punschglaset och konjaksbuteljen hafva tagit nykterhetsverksamheten i försvar och svurit på, att denna verksamhet är alldeles förträfflig -- och så hafva de tömt det ena glaset efter det andra, tills de varit röda både om näsan och i ögonen.

Den allmänna opinionen, mine herrar, är en stormagt. Det finnes bara en enda magt, som kan trotsa henne. Denna magt är *sanningen*. Men när opinionen har sanningen på sin sida, då är hon oemotståndlig.

Jag läste i en tysk tidning här om dagen en berättelse om Bismarck och Moltke. En ung fröken hade lemnat sitt minnesalbum till fältmarskalken Moltke för att deri få dennes namn. Moltke skref då: »Lögn förgår, sanning består!

Moltke, fältmarskalk.»

Sedermera lemnades samma album till Bismarck. När han fick se, hvad Moltke hade skrifvit, skref han derunder: »Nog vet jag, att i den kommande världen sanningen skall behålla segren; men att kämpa mot lögnen i den närvarande världen, det skall blifva fåfängt äfven för en fältmarskalk.

Bismarck, rikskansler.»

Det var naturligtvis på grund af gammal erfarenhet, som Bismarck skref detta. Men det är alldeles säkert, man må säga hvad man vill, så har sanningen dock bättre utsigter för sig, åtminstone i många fall, än hvad Bismarck tror. Och herrarne skola få se, att nykterhetsverksamheten i vårt land skall komma att vid hvarje nytt riksdagsmannaval göra sig allt mera gällande. Jag säger om igen: opinionen är en stormagt, som ingen i längden kan trotsa, der hon stöder sig på sanningen. Det närvarande ekonomiska betrycket har också öppnat ögonen på ofantligt mycket folk. En stor hop tror, att detta betryck beror derpå, att vi saknat tull på spanmål; men det är tillräckligt många, som se, hvar det stora hål finnes, genom hvil-

ket svenska folkets välfärd far sina färde. Det är bränvinspannan och krogen, som utgöra det femtiotumsrör, genom hvilket Guds välsignelse strömmar bort från vårt land. Man har gjort ett förskräckligt väsen deraf, att några bränvinsbrännare nere i Småland borrat kontrollapparaterna och satt till birör vid bränvinspannorna; men det är icke birören, som skola stoppas till, utan det är *hufvudröret*.

Angående tiden för utminuteri- och utskänkning af bränvin.
(Forts.)

Men under det jag sålunda uttalar mina synnerligen stora sympatier för herr Nyströms motion, så har jag sjelf icke ansett mig böra gå så långt. Om jag liknar den närvarande bränvinsutskänknings- vid ett femtiotumsrör, genom hvilket Sveriges välfärd rinner bort, så skulle man kunna säga, att jag genom min motion velat utbyta detta femtiotumsrör mot ett fyrtiofemtumsrör. Och det anser jag icke vara för mycket begärdt.

Jag har i min motion anhållit, först i fråga om söndagsutskänknings- tiden, att den måtte inskränkas till tre timmar på dagen — timmar som skulle bestämmas af Kongl. Maj:ts befallningshafvande — och då endast vara tillåten till spisande gäster. Denna inskränkning i tiden föreslog Kongl. Maj:t redan år 1885 uti det då för Riksdagen framlagda förslaget till ny bränvinsutskänkningslag. Jag tror icke, att det vore för mycket, om detta nu beviljades. Utskottet säger, att man kunde hafva att befara, att en sådan inskränkning skulle medföra ett ökadt förtärande af starka drycker på de tre timmar, då utskänknings- tiden vore tillåten, äfvensom att många andra olägenheter deraf skulle uppstå. Det är ju naturligt, att man på sådana skäl skulle kunna sätta sig emot hvilka inskränkningar i utskänknings- tiden som helst; ty alltid kunde man ju låtsas befara, att på de färre timmarne en mera intensiv supning skulle förekomma, än om utskänknings- tiden finge utsträckas till hela dygnet. Alltid kan man ju också säga, att det medför vissa olägenheter att tillämpa restriktiva lagstifningsåtgärder. Om man på så lösa grunder skulle kunna slå omkull ett förslag, så skulle man aldrig någonsin få igenom något förslag alls till utskänknings- inskränkning.

Man har också allt jemt användt det der skälet. Man har skylt på lö. krögeri och på allt möjligt, så snart man velat inskränka utskänknings- tiden i något afseende. När det var fråga om att borttaga utskänknings- tiden vid lägerplatserna, så hette det genast, att det skulle komma att vålla mycket stora olägenheter samt förorsaka lö. krögeri och dermed följande oordningar. Lägersupningen togs bort, och jag tror icke, att man har haft några anledningar att klaga öfver de olägenheter, som man befara skulle blifva en följd deraf. När förslag var väckt om att öppna krogarne under ottesångs- och aftonsångs- gudstjensterna, förespeglade man oss också, hvilka ofantliga olägenheter och svårigheter det skulle medföra, om icke denna begäran bifölles. Ja, man talade om, att hela Stockholms polisstyrka icke skulle blifva tillräcklig för att upprätthålla ordningen i hufvudstaden och dess omgifningar. Icke desto mindre föll förslaget; och jag tror icke, att Stockholm behöft öka sin polisstyrka med en enda polis- konstupel för den skull.

När den nya bränvinsförordningen infördes, så hemstälde kom- munalstyrelsen i Upsala hos landshöfdingen om utsträckning af ut-

Angående tiden för utminuteri-
ng och utskän-
ning af
brännvin.
(Forts.)

skänkningstiden utöfver hvad lagen stadgar såsom regel. Landshöf-
dingen sade nej. En tid derefter läste jeg i tidningarne, att stads-
fullmäktige i Upsala å nyo begärt utskänkningens utsträckning, hvarvid
de anfört såsom skäl, att inskränkingen vore menlig för studenterna.
Då affät landshöfdingen en skrifvelse till universitetets rektor med
förfrågan, huruvida den der inskränkingen till kl. 10 hade bevisat
sig utöfva något menligt inflytande på studentcorpsens sedlighet. Hvar
och en kan förstå, hvad svaret måste bli på en sådan fråga.

Utskottet säger vidare, att man måste taga i betraktande olika lef-
nadsvanor hos olika samhällsklasser. Ja, hvarje gång en förändring
lyckats tränga sig igenom, så har det skett trots detta allt jemt fram-
hållna argument. Det är dock för märkvärdigt. På landet kunna
både allmoge och herremän vara utan spritutskänking på långa
sträckor både under söcken- och söndagarne. I städerna inskränker
man tiden för utskänkingen för *den egentliga arbetsbefolkningen* gan-
ska starkt och man har icke hört att arbetarne någonstädes hafva
demonstrerat deremot — nej, inte alls. De tåla det gerna. Ja, man
har till och med sett exempel på, att de demonstrerat för att förmå
de kommunala myndigheterna att åstadkomma ändå större inskränk-
ningar.

Hvilka äro då de, för hvilkas skull utskänkingsställena skola
hållas öppna utöfver den i lag såsom regel bestämda tiden? Jo, det
är *städernas bildade societet*, som dock borde kunna visa sin bildning
så pass, att den ginge hem från krogen om qvällarne kl. 10 och deri-
genom gifve den arbetande befolkningen ett godt bevis på bildnin-
gens välsignelse. Men nej, det är just för deras skull som utskänk-
ningsställena måste vara öppna öfver den i lagen som regel bestämda
tiden! Det är för *deras* skull som nykterhetsverksamheten har att
bestå sina svåraste strider.

Jag har i min motion framställt behovet af att upphäfva Konun-
gens befallningshafvandes magt att medgifva utsträckning af utskänk-
ningen utöfver den i lag som regel bestämda tiden. Kongl. Maj:t
hade i sitt förslag 1885 tillagt landshöfdingarne magt att, der behof
förefans, påbjuda *inskränking*, men icke rättighet att medgifva ut-
sträckning af utskänkingstiden. Detta förslag gick icke igenom i
Riksdagen. Sedermera väcktes 1886 en särskild motion i samma syfte
af herr Gumælius; men den gick icke heller den. Emellertid tror
jag, att just denna reform är en af de saker, som äro allra viktigast.
Statsministern har en gång särskildt påpekat, huru orätt man har
tolkat lagens nuvarande bestämmelse. Då utan tvifvel med »särskilda
omständigheter» ursprungligen menades vissa särskilda tillfällen, så-
som t. ex. bröllop och andra sådana tillställningar, så hafva deremot
de fleste Konungens befallningshafvande gifvit detta uttryck en myc-
ket mer vidsträckt tydning, så att utskänkingstidens utsträckning
blifvit det allmänna. Sålunda kan kommunalstämman, för att taga
ett exempel från landet, hos Kongl. Maj:ts befallningshafvande anhålla
om utskänkingstidens utsträckning. Nu fattar, som bekant, kommun-
alstämman sina beslut efter fyrktal, och så kan ofta en enda person
med stort fyrktal åstadkomma en dylik anhållan, och Konungens be-

fallningshafvande kan medgifva den — alldeles i strid med den allmänna önskan inom socknen.

Samma är förhållandet med städerna. Stadsfullmäktige tillsätts hufvudsakligen af de förmögnare klasserna af de röstande personer, som hvar för sig ega ett hundra röster. Bland dessa personer bildas ofta koterier, hvilka afven i följd af andra förhållanden ega ett inflytande, hvaraf de vid lägliga tillfällen begagna sig. Vid sådant förhållande är det naturligt, att en framställning om utsträckt utskänkningstid kan af stadsfullmäktige göras och desslikes af Kongl. Maj:ts befallningshafvande medgifvas, trots att den allmänna meningen inom samhället kan vara bestämdt emot åtgärden. Sådant kan väl icke vara rätt.

Utskottet säger, att något missnöje icke försports öfver den magt, som är konungens befallningshafvande i detta fall medgifven. Det förefaller mig dock högst besynnerligt, att utskottet kan påstå något sådant. Om de representanter, som de olika landsdelarne skickat hit till Riksdagen, få anses representera den allmänna meningen i de respektive landsorterna, så kunde utskottet af diskussionen här i kammaren i detta ämne vid 1885 och 1886 års riksdag se, att det råder *mycket* missnöje med denna Kongl. Maj:ts befallningshafvande medgifna magt. Det var ock på grund af detta ofta uttalade missnöje, som den år 1885 i ämnet aflättna kongl. propositionen icke innehöll något bemyndigande för landshöfdingarne att medgifva utsträckning af utskänkningstiden. Endast genom en kompromiss kom det in i 1885 års förordning. Som vi veta, hafva åtskillige af Kongl. Maj:ts befallningshafvande icke villfarit gjorda framställningar om utsträckning i tiden för bränvinsutskänkingen; och då någon olägenhet deraf icke försports, utan tvärtom allt gått ganska bra, så synes nu tiden vara inne att såsom obehöfelig helt å hållet taga bort Kongl. Maj:ts befallningshafvandes befogenhet att medgifva utsträckning af utskänkningstiden.

Utskottet säger vidare, att det visat sig, att bestämmelserna i 1885 års bränvinsförsäljningsförordning, efter att endast något öfver ett år hafva tillämpats, långt ifrån att öka, snarare väsentligt bidragit att minska missbruket af bränvin. Jag tager fasta på dessa ord. De uttala den rigtiga principen, att man kan genom lagstiftningsåtgärder minska superiet. Men då utskottet af den gjorda erfarenheten drager den slutsatsen, att man nu ej bör göra något vidare, då är det en alldeles felaktig slutsats. Ty har det visat sig, att vår nuvarande lagstiftning kunnat åstadkomma minskning af bränvinskonsumtionen, då ligger ju deri en anledning för oss att icke stanna, utan gå vidare på den framgångsrikt beträdda vägen. Ty att mycket ännu återstår att göra, och att tillståndet icke är tillfredsställande, om ock en liten förbättring deri inträdt, det torde vara uppenbart för hvar och en.

Jag ber därför att få yrka afslag å utskottets betänkande i denna punkt och bifall till min motion; och hoppas jag, att de nya val, som nu egt rum till Andra Kammaren, skola hafva tillfört kammarens nykterhetsvänner en förstärkning, som till äfventyrs skall sätta dem i stånd att genomdrifva hvad som hittills icke lyckats.

Angående tiden för utminut ring och utskänking af bränvin.
(Forts.)

Angående
tiden för ut-
minuterings
och utskänk-
ning af
bränvin.
(Forts.)

Herr Ahlström: Utan att ämna hålla något långt tal, ber jag deremot att få yrka bifall till utskottets förslag. Endast med ett par ord anhåller jag dock att få bemöta herr Waldenström, som icke ansett det vara lämpligt att stanna vid hittills vidtagna restriktiva åtgärder i afseende å bränvinsutskänknings, utan vill att man skall, och det redan nu, gå än längre på den inslagna vägen. Någon gräns måste det väl finnas för inskränkningarna. Man kan icke riksdag efter riksdag besluta åtgärder i sådan riktning, utan att till sist komma derhän, som man alltid måste genom för långt gående restriktioner komma, att man åstadkommer skada i stället för gagn, att man mera aflägsnar sig ifrån, än närmar sig till det önskade målet.

Som herrarne veta, ligger det nu i kommunens hand att utverka vare sig utsträckning eller inskränkning af den för bränvinsutskänkning på helgdagar medgifna tiden. Jag nämner särskildt *helgdagar*, emedan herr Waldenström mest fäst sig vid stadgandena derom. Nu gällande förordning innehåller, att under sön- och helgdagar utskänkning i *allmänhet* är tillåten endast vid måltider åt spisande gäster. Detta torde väl redan i och för sig vara en ganska stor inskränkning. Sedan beror det ju på kommunerna sjelfva att stanna dervid eller icke. Anses särskilda förhållanden i en kommun göra det önskligt att få utskänkningstiden utsträckt, så skola myndigheterna derom först enas, hvarefter skall göras framställning i ämnet hos Kongl. Maj:ts befallningshafvande, och vi hafva många exempel på att dylik begäran fått vägrande svar. Vi se således, att medgifvande af sådan utsträckning icke lemnas blindvis, utan endast då särskilda omständigheter föranleda behof deraf.

Det är för öfrigt icke så lätt, som mången kanske tror, att på hvilken plats som helst inskränka tiden för utskänkning på helgdagarna eller förbjuda all försäljning då. Detta gäller i synnerhet om större städer och särskildt sådana som äro gränssorter, t. ex. Malmö, dit om söndagarna många föreningar och sällskap anlända från utlandet, hvilka kunna göra anspråk på tillfälle att få förskaffa sig någon föda och förtäring. Men att låta utskänkningsställena vara öppna under viss tid på sön- och helgdagar, utan att utskänkning af sprithaltiga drycker då får ega rum, det har den olägenheten med sig, att det icke lär bli möjligt att utföra kontroll öfver att utskänkningsförbudet icke på ett eller annat sätt kringgås.

Af hvad jag nu anfört torde herrarne finna, att jag önskar, det de nuvarande föreskrifterna i fråga om bränvinsutskänkning å sön- och helgdagar fortfarande må vara gällande. Derför, och då icke heller de öfriga föreslagna förändringarna torde vara erforderliga, vill jag i korthet yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Beckman: Jag skall bedja att till en början få instämma med en föregående talare deri, att man icke bör utan vidare, så att säga blindvis, befordera hvarje restriktiv lagstiftning på detta område. Här kräfvades nemligen något annat och mera än lagens bokstaf, här kräfvades sympati hos folket, eller — om jag så får uttrycka mig — resonnansbotten hos dem, som skola efterleva förordningen. Om de restriktiva bestämmelser, som några bland oss kunna anse lämpliga

och nödiga, icke bäras af allmänna opinionen, blifva de antingen en död bokstaf, som lockar till öfverträdelse, eller ett tryckande band, som till sist spränges sönder; och just härigenom vållas så den reaktion, hvarom en föregående talare erinrade.

Det gäller således att finna hvad den allmänna opinion vill, denna allmänna mening, som segrar, då den har »sanningen på sin sida».

Åsigtarna härom äro olika allt efter betraktarens olika ståndpunkt. Den som hyllar strängare restriktiva åtgärder, öferskattar kanske ofta sympatierna för desamma. Den åter, som fruktar dem, drager lätt nog sina slutsatser från tecken, som han icke behöfde mycket fästa sig vid.

För min del tror jag att i detta af motionären framlagda förslag finnes uttryckt just det som en *stor* del af vårt folk önskar. Naturligtvis tilltror jag mig icke med visshet afgöra, huru stor denna del är i förhållande till befolkningen i dess helhet. Men i alla händelser synes det vara af största vikt, att förslag sådana som dessa riksdag efter riksdag frambaras. Ty i deras behandling får man en ledning till utrönande af allmänna opinionens ställning, en gradmätare, som antyder huru denna opinion växer och utvecklar sig. Man utfinner, när tiden är inne att gå ännu ett steg längre fram mot det mål, som jag lika med en föregående talare anser eftersträfvansvärdt, nemligen spritkonsumtionens inskränkande till medicinens område.

Detta mål är ännu så aflägsset, att *vi* väl icke kunna hoppas få upplefva den dag, då förhållandena i vårt land blifvit så ordnade. Men redan nu äro vi nog lyckliga att se Sveriges Riksdag, besjälad af nit för nykterheten, hylla den tanke, att man måste fortgå på den väg, der lagstiftningen inskränker missbruket af spritdrycker och för den svage undanrödjer frestelsen.

Jag anser icke — jag upprepar det ännu en gång — att motionären gått för långt. Äfven om möjligen i de större städerna med deras undantagsförhållanden åtgärdernas genomförande skulle vålla svårigheter, gäller det ju nu en lagstiftning för folket i dess helhet. Och då lider väl intet tvifvel, att förslaget skulle vara tillsannskyldig nytta.

Särskildt borde den punkt ändras, som åt Konungens befallningshafvande inrymmer rätt att nära nog mot kommunens vilja *utsträcka* utskänkningsrätten.

Jag anhåller, herr talman, att få yrka bifall till motionärens framställning.

Herr Waldenström: Jag skall be att få bemöta något af hvad herr Ahlström sade. Han sade, att den nuvarande lagen innehölle bestämmelsen, att under sön- och helgdagar utskänkning i allmänhet vore tillåten endast vid måltider åt spisande gäster, och att då det berodde på kommunerna sjelfva att hos Konungens befallningshafvande söka utsträckning af utskänkningsrätten härutöfver, men många icke begagnat sig af berörda utväg eller ock fått sina ansökningar afslagna, förhållandena syntes honom vara tillfredsställande ordnade. Ja, den som icke vet, huru det går till, skall af sådant tal lätt blifva förledd.

Herr Folke Andersson: Herr Talman! Då jag undertecknat herr Waldenströms motion, så torde det tillåtas mig att med några

Angående tiden för utminuterung och utskänkning af bränvin.
(Forts.)

Angående
tiden för ut-
minutering
och utskänk-
ning af
brännvin.

(Forts.)

få ord tillkännagifva min ställning i denna fråga. Nykterhetsfrågan är utan tvifvel en af vårt lands viktigaste frågor, som på senare tider omfattats med stort intresse, och då så är förhållandet, så anser jag det vara Riksdagens pligt att genom en sund lagstiftning stödja denna verksamhet. Här hafva också af flere föregående talare blifvit framlagda så kraftiga skäl därför, att jag tror icke någon af herrarne skall kunna vederlägga dem. Här har också blifvit framhållet, att opinionen bör vara mogen för denna reform, ja, jag instämmer deri och jag tror icke man bör gå brådstört till väga, men — jag vill fråga herrarne, huru många det är ibland oss, som icke blifvit ombedda att söka genom lagstiftning stödja nykterhetsverksamheten, jag tror det skall vara högst få. Detta torde bevisa, att opinionen är mogen, och då vi nu icke begära mer än hvad Kongl. Maj:t 1885 föreslog, så hoppas jag denna kammare måtte bifalla detsamma och skall jag därför be att få yrka afslag å bevillningsutskottets nu föreliggande betänkande och bifall till herr P. Waldenströms motion.

Häruti instämde herr *Nilsson* i Råby.

Herr Olsson i Ornakärr: Herr talman, mine herrar! En af Englands store härförare yttrade vid ett tillfälle till sitt folk: »England väntar, att hvar och en af eder gör sin pligt». Jag tror det kan sägas om svenska folket, att det väntar af sina representanter, att en hvar gör sin pligt. Särskildt torde detta kunna sägas, då det gäller behandlingen af sådana frågor som den föreliggande.

Under en lång följd af år hafva tusentals personer genom tal och skrift sökt att väcka svenska folket öfver den fiende, dryckenskapen, som intagit en så fast ställning i vårt land och sökt fördrifva honom ur hans förskansningar. Nykterhetssaken har vunnit mycket erkännande och stor framgång på många ställen i vårt land. Ett exempel derpå vill jag anföra. Ifrån min valkrets i Luggude härad har jag mottagit en skrifvelse, undertecknad af 1989 — så nära 2000 — personer, boende inom 5 socknar af valkretsen, hvilka uttrycka sitt intresse för de motioner, som blifvit väckta, och bedja mig medverka till deras antagande. De så väl som alla Sveriges nykterhetsvänner önska, att lagstiftningen måtte med dem medverka till samma mål: dryckenskapens hämmande.

Att under sådana förhållanden med bevillningsutskottet blott medgifva nykterhetsmotionernas »ädla syfte», men för öfrigt afslå dem, är väl icke att såsom representanter uppfylla sin pligt mot den delen af folket, som man kan kalla den nyktra och sedliga delen. Jag tror icke heller, att det är att uppfylla sin pligt emot dem, som äro bundna i dryckenskapens boja — för att nu icke tala om våra pligter mot de arma hustrurna och barnen till dessa dryckenskapens slafvar — af hvilka många under nyktert tillstånd önska, att krogar och utskänkningsställen för rusdrycker aldrig måtte finnas till, på det att de icke åter måtte falla för frestelsen.

Öfvertygad om, att, för så vidt herr lektor Waldenströms motion om inskränkning af tiden för utminutering af starka drycker antages, detta skulle i någon mån hämma dryckenskapen och lifva nykterhets-

vännerna i deras ädla verksamhet, kan jag icke annat än yrka bifall till densamma.

Jag skulle vilja gjort detsamma i fråga om herr doktor Nyströms motion, om jag kunnat påräkna, att kammarens ledamöter haft samma åsigt om saken som jag. Den innehåller till en del hvad som är nykterhetsvännernas mål och hopp under deras verksamhet, och omöjligt är det icke, att hvad den innehåller som förslag en gång kan komma att blifva svensk lag. Tillväxer nykterhetsvännernas antal i vårt land, så, som det under åren på många ställen gjort, följer deraf, att de söka i Riksdagen blifva representerade af nykterhetsvänner, och då kan deras hopp blifva förverkligadt.

Herr talman! Jag yrkar bifall till herr lektor Waldenströms motion, och afslag å bevillningsutskottets utlåtande.

Herr Jansson i Krakerud: Jag skall till att börja med yrka bifall till herr Waldenströms motion. Jag gör det så mycket hellre som den synes mig hafva all utsigt att vinna kammarens bifall, då det icke är mer än två eller tre dagar sedan jag tyckte mig finna, att de allra flesta af kammarens ledamöter äro nykterhetsvänner, och jag är för min del öfvertygad om att denna åsigt är den allmänna. Jag tror icke heller att man går opinionen i förväg genom att bifalla denna motion.

Den egentliga anledningen till att jag begärde ordet var en talares på stockholmsbänken yttrande, deri han hemstälde och önskade veta om kommittenterna hade något emot att man sökte på lagstiftningens väg göra något i nykterhetens intresse. Jag skall bedja att med anledning deraf få nämna, att i mitt kommittentskap åtminstone icke hörts ringaste invändning emot inskränkning i bränvinstillverkning och bränvinsförsäljning, utan hafva till och med de, som äro mest begifna på dryckenskap, uttalat den önskan, att den tid måtte komma, då tillfälle icke längre erbjöde sig för en hvar att berusa sig.

Således tror jag för min del att man icke går opinionen i förväg, utan tror tvärtom att man går den till mötes genom att till föreliggande motion yrka bifall.

Vice ordföranden i bevillningsutskottet talade om att för de utländingars skull, som besöka landet, tillfälle till spritdryckers förtärande borde beredas. För min del tror jag icke att så bör vara, och det synes mig märkvärdigt, om vi svenskar skulle på resor i utlandet kunna göra anspråk på att de skola för vår skull hålla sina restaurationer öppna, om så icke eljest vore förhållandet. Lika litet torde vi böra för deras skull vidtaga särskilda åtgärder; tvärtom synes det mig att om de utländingar, som komma hit, se att vi här icke hafva några krogar öppna åt dem, de deraf skola hemta nyttiga lärdomar, så att de, när de komma hem, skola kunna tala om att i Sverige folket blifvit så nyktert och ordentligt, att de icke fingo en sup och icke ens komma in på restaurationerna. Jag tror också att de skulle komma att väcka motion i sina riksförsamlingar och arbeta i samma syfte som svenskarne.

Det är särskildt 4 mom. i denna paragraf, som jag anser hafva varit förtjent af att antagas i enlighet med motionärens förslag.

Angående tiden för utminuterung och utskänkning af bränvin.
(Forts.)

Angående
tiden för ut-
minuterings
och utskänk-
ning af
bränvin.
(Forts.)

Det synes mig nemligen att kommunen borde vara den bestämmande i frågor, som röra försäljningen af spirituösa drycker, och att Konungens befallningshafvande skall ega rätt att inskränka denna myndighets befogenhet i dylika fall synes mig vara alldeles obefogadt. Jag kan icke inse något skäl dertill, då det ju är kommunen, som får betala alla utgifter för fattigvården, vaka öfver sundhet med mera, och att då öfverlåta åt Konungens befallningshafvande att bestämma öfver utskänkning och försäljning af spirituösa drycker är ju alldeles orimligt. — Det synes mig äfven, som om en inskränkning i afseende å rättigheten att utskänka öl och alkoholartade maldrycker vore af behovet påkallad. Jag läste helt nyligen i en tidning, att Vålinge kommun i Luggude härad af Malmöhus län å kommunalstämma den 20 december 1886 beslutat, att *all* försäljning af alkoholartade drycker såväl till afhemtning från stället som medelst kringförande till de större arbetsplatserna inom kommunen skulle helt och hållet förbjudas från och med den 1 januari 1887 tills vidare, samt att stämman understälde sitt beslut länsstyrelsens pröfning. Länsstyrelsen ansåg sig emellertid hindrad meddela den äskade fastställelsen, enär förbudet ej afsåg någon viss ölhandlande samt kommunen ej egde, på sätt som skett, inskränka en eljest loflig handel. Jag hemställer huruvida det kan vara rimligt att, då en kommunalstämma beslutat att icke öl och alkoholartade drycker skola försälas och kringbäras till de större arbetsplatserna inom kommunen, Konungens befallningshafvande det oaktadt skall kunna säga: »I måsten hålla öl till handa, huru demoraliserande det än kan inverka på folket, det kan icke hjälpas, ölförsäljningen måste fortgå!» Då, såsom jag förut nämnde, kommunalnämnden är skyldig att hafva uppsigt öfver sedlighet, ordning och säkerhet inom kommunen, kan man ju fråga huru detta skall tillgå, då Konungens befallningshafvande eger rätt befalla, att öl inom kommunen måste tillhandahållas arbetarne. Detta är något åtminstone för mig alldeles obegripligt.

Jag har med detta yttrande visst icke velat kassera Konungens befallningshafvandes myndighet, ty dertill känner jag icke författningarne tillräckligt. Jag ser dessutom att man i nyss omnämnda fall fortfarande besvärat sig, men att Konungens befallningshafvandes beslut det oaktadt blifvit fastställt. Det synes mig likväl, som om här skulle behövas ändringar såväl på ena som andra området.

Emellertid föreligger nu motion endast i afseende å bränvinsförsäljningen, och jag skall därför nu inskränka mig att endast påyrka bifall till denna motion.

Herr Nydahl: Det synes mig alldeles obestriddigt, att det resonnement, som det vällofliga bevillningsutskottet låtit föregå sin hemställan om afslag å herr Waldenströms motion, antingen är ologiskt eller också inspirerats af en allt annat än nykterhetsvänlig anda. Jag vill icke gerna tro detta sista, men besynnerligt ser det ut. Man kunde väl hafva väntat, att utskottet skulle hafva skrivit ungefär så, att då 1885 års bränvinsförsäljningsförordning endast något öfver ett år tillämpats och det *likväl* visat sig att deri gällande bestämmelser, långt ifrån att öka, snarare väsentligt bidragit att minska missbruket

af bränvin, så saknas *ingalunda* anledning att ytterligare begränsa försäljningen och utskänkingen af bränvin. Då hade utskottet resonerat både logiskt och nykterhetsvänligt. Men i stället drager utskottet af sina premisser, det vill säga af sitt medgifvande att de i 1885 års bränvinsförsäljningsförordning införda restriktiva bestämmelser under den korta tid de varit tillämpade väsentligt bidragit att minska missbruket af bränvin, den slutsatsen att anledning saknas — åtminstone för närvarande — att ytterligare inskränka försäljningen och utskänkingen af bränvin. Hvad är meningen med ett sådant resonement? Är meningen den, att det redan är så väl bestådt med nykterheten i vårt land, att ingenting mer behöfver göras för att på lagstiftningens väg hämma bränvinsmissbruket? Eller är meningen, att det icke vore nyttigt och önskligt, om detta missbruk, om möjligt, komme att helt och hållet utrotas?

Angående tiden för utminuterings och utskänking af bränvin.
(Forts.)

Utskottet anser, att de af motionären föreslagna förändringarne äro allt för genomgripande. Men om utskottet ansett sig icke kunna för närvarande tillstyrka motionärens framställning i hela dess omfattning, så hade väl detta icke bort innebära något hinder för utskottet att tillstyrka motionen *delvis*, till exempel i hvad den afser förändring af första och andra momentet af 26 paragrafen i syfte att inskränka tiden för minuthandeln och utskänkingen å söcknedagar. Jag tror att äfven med ett så litet steg åtskilligt skulle kunna vinnas för nykterhetens sak, och utskottet skulle derigenom hafva visat, att det icke saknat vilja att tillmötesgå nykterhetsvännernas önskningsar att från lagstiftarnes sida erhålla ett allt verksammare understöd för deras ädla och fosterländska sträfvanen. Det är möjligt att motionärens förslag i hvad det afser förändring jemväl af tredje och fjerde momenten icke har så påtagliga skäl för sig, att man icke kan hysa någon betänklighet mot att bifälla detsamma, men för min del tror jag, att förslaget äfven i den delen är väl grundadt och att det, om det bifalles, skulle medföra flere fördelar än olägenheter. Jag vill derför förena mig med dem, som yrkat afslag å utskottets hemställan och bifall till herr Waldenströms motion. — Denna kammare har vid flera tillfällen och senast vid den förra af de voteringar, som försiggingo på förmiddagen, visat att den icke är särdeles benägen att lyssna till anspråken på ökad samvetsfrihet och yttrandefrihet. Det skall snart visa sig, om kammaren mera håller på friheten att supa.

Herr Stockenberg: Vid denna sena timma vill jag icke länge upptaga kammarens tid, utan skall endast bedja att i största korthet få uttrycka mitt lifliga deltagande i motionens syfte. Den granskning af utskottets motivering, som af motionären blifvit gjord, synes mig hafva grundligt visat såväl svagheten, ja, ohållbarheten af de skäl utskottet anfört för sin afstyrkande hemställan som förslagets värde.

Jag inskränker mig därför till att biträda förslaget rörande första, andra, tredje och femte momenten af ifrågavarande förordning i 26 paragraf, men anser deremot en så beskaffad väsentlig förändring af paragrafens 4 mom. som den föreslagna icke vara lämplig eller kunna förväntas, skola af Riksdagen bifallas.

I stället borde, efter min mening, sistnämnda moment sålunda

Angående
tiden för ut-
minuterung
och utskänk-
ning af
brännvin.
(Forts.)

affattas: »Der särskilda omständigheter föranleda behof af försäljnings-
tidens inskränkning eller utsträckning, eger Kongl. Maj:ts befallnings-
hafvande att derom förordna på kommunalstyrelsens framställning,
hvilken af magistrat eller kommunalnämnd blifvit tillstyrkt.»

Genom en sådan förändring tror jag vunnas större garantier än
nu för att icke missbruk vid förordningens tillämpning skulle ega rum.

Då jag emellertid, med afseende å utskottets hemställan. har föga
förhoppning om att förslaget, äfven med den af mig angifna jemk-
ning deri, skall af Riksdagen godkännas, har jag ej att framställa sär-
skildt yrkande i ämnet.

Herr Pålsson: Vid denna långt framskridna timma skall jag
icke besvära kammaren med något långt anförande, ehuru jag i annat
fall dertill vore benägen, helst nykterhetsaken icke är främmande för
mig, alldenstund jag är ordförande i en af Sveriges äldsta nykterhets-
föreningar, nemligen en som bildades redan år 1860. Detta oakadt
vill jag yttra mig helt kort. Jag är säker om att vi alla äro eniga
uti att biträda nykterhetens sak, som är god och väl förtjent af allas
understöd och samverkan i dess ädla syfte; och som hvarje förslag i
den rigtningen, äfven om det skulle medföra än så liten begränsning
af missbruken, är väl förtjent af att behjertas, så vill jag också med
min röst söka befrämja hvarje förslag i denna rigtning, som kan blifva
föremål för kammarens pröfning. Jag yrkar således bifall till motionen.

Herr Odell: Det synes mig, som alla betänkligheter, som blif-
vit framställda mot den motion, som herr Waldenström väckt, borde
kunna förfalla. Då Kongl. Maj:t redan vid 1885 års riksdag framställt
förslag i just samma rigtning, som motionären äsyftar, och, såsom
kammaren vet, allmänna opinionens önskningsar fortgå allt mer och mer
i den rigtningen, så vet jag sannerligen icke, hvarför vi skulle mot-
sätta oss dessa önskningsar såväl från Kongl. Maj:t som från den all-
männa opinionen, och hvilka, som det vill synas, delas af många inom
denna kammare. Jag får därför för min del yrka bifall till den af
herr Waldenström väckta motionen och tror mig dermed hafva ådaga-
lagt, att det finnes flere nykterhetsvänner i denna kammare än de ny-
valde riksdagsmännen, och att det jemväl finnes protektionister inom
denna kammare, som önska framgång åt de sträfvanden, som göras
till nykterhetens befrämjande.

Herr Nilsson i Kägglå: Nu tyckes det verkligen blåsa en be-
fängd nykterhetsvind i denna kammare mot den, som för några dagar
sedan rådde, då det var fråga om den spanska handelstraktatens för-
nyande och särskildt i hvad den angick import af vin.

Herr Waldenströms exempel om servering af smörgåsar i samman-
hang med spritdrycker synes mig vara tillämpligt jemväl för sådan
servering jemte vin, till exempel s. k. scherry. Jag anser att
för den nu ifrågasatta förändringen borde ändrade bestämmelser in-
föras beträffande utöfvande af krogrörelse såväl i stad som på landet.
Derom förekommer dock icke ett enda ord i detta betänkande.

Vid denna sena timma skall jag icke längre upptaga kammarens tid; men jag kan dock icke underlåta att uttala min förundran öfver att, då så många nykterhetsvänner sutto i bevillningsutskottet, man icke kunnat inom utskottet mer än som skett motsätta sig införande i vårt land af rysk sprit.

Jag kommer att yrka afslag å utskottets betänkande.

Angående tiden för utmätning och utskänkning af brännvin.
(Forts.)

Herr Andersson i Hasselbol: Oaktadt allt klander, som blifvit framställt mot motionen, får jag dock på det lifligaste instämma i dess syfte.

Det är i sanning så, att opinionen mot rusdrycker är stor, i synnerhet inom min hemort, det kan jag intyga, och därför skall jag med stort nöje gifva min röst till herr Waldenströms motion. Då tiden är långt framskriden, skall jag icke längre upptaga densamma.

Herr Johnsson i Thorsberg: De ädla sträfvanden, som nu en längre tid pågått i vårt land för att minska förtärandet af spritdrycker med deraf följande socialt och moraliskt elände, hafva krönts med stor och oväntad framgång. Den stora tillslutningen till nykterhetens sak och minskningen i konsumtionen af spritdrycker utgöra ett tydligt bevis härpå. Ingen torde heller kunna bestrida den stora nytta, detta sträfvande redan medfört, i minskad konsumtion af brännvin och ökad välmåga, företrädesvis hos arbetarebefolkningen. Men då så är, är då detta ädla sträfvande icke förtjent af lagstiftares understöd? Jo, visserligen, och jag tror det skulle på allmänheten göra ett pinsamt intryck, om denna kammare visade så litet intresse för denna fråga, att den skulle afslå en motion, som går i det syfte, allmänheten önskar, nemligen att minska bruket af rusdrycker.

Då jag är varm vän af den motion, här föreligger, och då jag anser, att den föreslagna förändringen är till allmänhetens gagn, beder jag få yrka bifall till motionen och afslag å utskottets hemställan.

Häruti instämde herr *Hansson* i Berga.

Herr Nyström: Svenska läkaresällskapet har enstämmigt biträdt ett uttalande, som blifvit gjordt af 1,596 engelska läkare derom, att brännvin och hvarje dermed likartad dryck är ett gift, som är skadligt för friska personer och som icke innehåller något födoämne. Då så är, förundrar det mig på det högsta, att man här uppträdt emot ett förslag att vilja ytterligare inskränka tillfällena att åtkomma sådant gift. Jag har velat säga detta blott för att motivera mitt instämmande i herr Waldenströms motion. Jag begär visserligen mera i *min* motion, men då jag inser, att jag icke kan få det som är mera, är jag nöjd med det mindre som nu kan fås.

Jag yrkar bifall till herr Waldenströms motion.

Herr Ollas And. Ericsson: Till hvad föregående talare, som yrkat bifall till motionen, redan yttrat, skall jag endast be att få lägga några få ord och begagnar dervid tillfället att först uttrycka min tacksamhet till den inflytelserike representanten på stockholms-

Angående tiden för utminuteri-
ng och utskän-
ning af
bränvin.
(Forts.)

bänken för hans uttalande här om dagen vid öfverläggningen om den spanska handelstraktatens förlängning, hvarvid han uttryckte sitt godkännande af den inom vårt land pågående nykterhetsrörelsen, som går ut på att öfvertyga individen om rusdryckernas skadlighet. Han ansåg nemligen detta vara det enda och rätta sättet för uppnående af målet. Icke heller jag vill bestrida det myckna goda, som följer af denna verksamhet, tvärtom, men jag är dock af den mening, att, om öfvertygelsen i detta fall vore i stånd att ensamt beherska individen, skulle redan nu det lyckliga förhållandet i vårt land ega rum, att det icke funnes många, som tillhörde drinkarnes led. Såsom skäl därför kan jag anföra, att icke blott i min hemort, utan äfven, efter hvad jag hört berättas, på andra ställen inom riket höres från både nykterhetsvännerna och drinkarne allt starkare och starkare ropet: bort med rusdryckerna! Alla inse och äro öfvertygade om deras skadlighet, men huru går det, så länge staten tillåter tillverkning och försäljning af nämnda drycker på samma sätt som hittills? Jo, de goda föresatserna och öfvertygelsen får i de flesta fall vika för frestelsen — detta se och höra vi dagligen. Jag har härmed velat sagdt, att jag anser den lagstiftande församlingen böra komma nykterhetsvännerna till hjälp; i annat fall lär nog den dag blifva allt för långt aflägsen, då svenska folket kan stå som ett nyktert och välmående folk, och må kammaren icke lemna dessa deras berättigade önsningar ouppfyllda.

Jag skulle allra helst velat instämma i doktor Nyströms motion, men då, efter hvad jag tycker mig hafva hört, kammaren icke synes vara synnerligen benägen att antaga densamma i oförändradt skick, skall jag be få yrka bifall till herr Waldenströms motion.

Herr Ruhlin: Så många skäl hafva blifvit anförda för motionen, att något vidare icke behöfver tilläggas, och då motionären fordrat så litet, vore det obilligt om kammaren skulle afslå hans framställning. Kammaren bör väl betrakta det såsom något godt, att folket i allmänhet nu icke framträder med några andra fordringar än just den att få inskränkning i försäljningen af dessa för dem så skadliga varor. Det bör vara glädjande för kammaren att höra folket uttala, att det önskar lefva nyktert och sedligt, och derigenom befrämjas ju också sedligheten i landet. Då således så billiga fordringar blifvit framställda, som kunna hafva det goda resultat med sig, som här är uttryckt i den förliggande motionen, så synes det mig, som om vi gjorde väl i att nu bifalla densamma. Man har här under diskussionen inblandat frågan om spanska handelstraktaten och dylikt. Men enligt min åsigt hafva dessa frågor icke något gemensamt. Detta är en ren nykterhetssak, och då kammaren vid flera tillfällen förut uttryckt sina sympatier för denna sak, så hoppas jag att kammaren nu måtte afslå utskottets förslag och bifalla herr Waldenströms motion.

Herr *Broström* instämde med herr Ruhlin.

Friherre Nordenskiöld: Vid denna sena timma skall jag inskränka mig till att protestera mot de öfverdrifter, som här i afton

gjort sig gällande, och förklara att jag i alla delar instämmer med bevillningsutskottets vice ordförande.

Herr Göransson: Då jag tror att en inskränkning i tiden för bränvinsförsäljning skall verka till nykterhetens befrämjande, kommer jag för min del att yrka bifall till motionen. Utskottet säger visserligen: »Bättre än att genom lagbud införa en tidsbestämmelse, hvilken, möjligen lämplig för flere eller färre af invånarne å en viss ort, kunde för de öfriga ställa sig synnerligen ogynsam, vore därför att, på sätt Riksdagen äfven år 1884 föreslagit, gifva Kongl. Maj:ts befallningshafvande befogenhet att, der särskilda omständigheter föranledde behof af inskränkning eller utsträckning i de lagbestämda tiderna för bränvinsförsäljnings utöfvande, derom förordna, hvarigenom dylika medgifvanden bäst kunde lämpas efter hvarje ords förhållanden.» Jag anser icke att det skulle vara förenadt med någon synnerlig våda att framtaga Kongl. Maj:ts befallningshafvande denna rättighet att utsträcka de lagbestämda tiderna för bränvinsförsäljningens utöfvande. Och beträffande inskränkning i försäljningstiden, är jag öfvertygad om att kommunerna sjelfva lika bra, om ej bättre än Kongl. Maj:ts befallningshafvande, skola veta hvad de behöfva och hvad som bäst lämpar sig för deras förhållanden. Jag kan icke heller förstå, hvarför det skall vara olika tid för utskänkning och minuthandel. Jag tror det vore i nykterhetens sanna intresse, om utskänknigen blefve inskränkt till samma tid som för minuthandeln.

Då jag således helt och hållet delar motionärens åsigt i denna fråga och dessutom är öfvertygad derom, att den allmänna meningen i landet är för ifrågavarande motion, kommer jag att rösta för bifall till densamma.

Herr Persson i Stallerhult: Då ifrågavarande motion afser att inskränka tiden för utskänkning af bränvin, och en sådan inskränkning i högst väsentlig grad skulle bidra att minska superiet i landet, vill jag för min del förena mig med dem, som yrkat bifall till motionärens förslag.

Jag känner till en stad, i hvilken all söndagsutskänkning blifvit förbjuden äfvensom utskänkning af bränvin under marknadsdagar, och detta har verkat mycket godt för nykterhet och ordning vid ifrågavarande tillfällen.

I detta yttrande instämde herrar *Ersson* i Arnebo och *Nilsson* i Skärhus.

Herr Liss Ol. Larsson: Jag ber endast att få tillkännagifva, att äfven jag kommer att rösta för bifall till motionen. Såsom motiv härtill vill jag blott åberopa hvad herr Waldenström i sitt första yttrande anförde, då han uttalade sig långt bättre än jag skulle kunna göra.

Herr Stormats Math. Olsson: I likhet med herr Björkman vill jag endast be att få nämna, att jag var en bland dem, som inom afdelningen yrkade bifall till motionen. Då han och jag emellertid blefvo ensamma om vår mening, så ansåg jag för min del, att det

Angående tiden för utminuterung och utskänkning af bränvin.
(Forts.)

*Angående tiden för utminuteri-
ng och utskän-
ning af
bränvin.
(Forts.)* icke var skäl att reservera mig; men vid en blifvande votering kom-
mer jag att rösta för motionen.

Herr Truedsson: Jag anhåller att få instämma med dem, som yrkat bifall till den föreliggande motionen, och när jag gör detta, uttalar jag icke allenast min egen öfvertygelse utan äfven opinionen inom min valkrets.

Herr Svensson i Rydaholm: Äfven jag ber att få yrka bifall till motionen.

Herr Bondeson: Äfven jag anhåller att få yrka bifall till motionen, och detta för dess goda syftes skull.

Jag samtalade för några dagar sedan med en rese-predikant, som brukade besöka fängelserna för att meddela fångarne religionsunder-
visning, och han sade mig, att de fångar, som blifvit straffade för brott skedda under rusets inflytande, utgjorde 80 procent af hela fäng-
personalen, hvadan, såväl med hänsyn dertill som alkoholens skadliga
följder i öfrigt, man må göra hvad man kan för att hämma dess
verkningar samt så mycket som möjligt göra bränvinet mindre
åtkomligt.

Jag yrkar, som sagdt, bifall till motionen.

Herr Anderson i Tenhult: Emedan diskussionen tyckes hafva öfvergått till så att säga en öppen votering, så vill jag gifva till-
känna, att jag kommer att rösta för bifall till motionen.

Öfverläggningen var slutad. Herr talmannen upptog till propo-
sition de båda yrkanden, som under öfverläggningen förekommit, nem-
ligen dels på bifall till utskottets hemställan och dels på afslag derå
och bifall i stället till herr Waldenströms motion i ämnet, och an-
såg den senare propositionen hafva blifvit besvarad med öfvervägande
ja. Votering blef emellertid begärd, i följd hvaraf nu uppsattes,
justerades och antogs en så lydande voteringsproposition:

Den, som vill, att kammaren, med afslag å bevillningsutskottets
hemställan i 2:dra punkten af betänkandet n:o 3, bifaller herr P.
Waldenströms i ämnet väckta motion,

röstar Ja;

Den, det ej vill,

röstar Nej;

Vinner nej, har kammaren bifallit utskottets förevarande hem-
ställan.

Omröstningen visade 83 ja men 88 nej; och hade kammaren
alltså beslutat i enlighet med nej-propositionens innehåll.

§ 3.

Till bordläggning anmäldes:

statsutskottets utlåtande n:o 8, angående regleringen af utgifterna under riksstatens åttonde hufvudtitel; och

lagutskottets utlåtande n:o 17, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag om skiljemän och lag angående förändrad lydelse af 46 § utsökningslagen den 10 augusti 1877.

Dessa ärenden skulle uppföras främst å föredragningslistan för morgondagens sammanträde.

§ 4.

Justerades portokollsutdrag.

§ 5.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *J. Jonson* i Fröstorps under sex dagar från och med den 20 dennes.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. $\frac{1}{2}$ 12 på natten.

In fidem

A. E. J. Johansson.

Tilläggsblad till häft. n:o 14.

Herr Waldenströms anförande sid. 37 i sagda häfte skall hafva följande lydelse:

Herr Waldenström: Jag skall be att få bemöta något af hvad herr Ahlström sade. Han sade, att den nuvarande lagen innehölle bestämmelsen, att under sön- och helgdagar utskänkning i allmänhet vore tillåten endast vid måltider åt spisande gäster, och att då det berodde på kommunerna sjelfva att hos Konungens befallningshafvande söka utsträckning af utskänkingsrätten härutöfver, men många icke begagnat sig af berörda utväg eller ock fått sina ansökningar afslagna, förhållandena syntes honom vara tillfredsställande ordnade. Ja, den som icke vet, huru det går till, skall af sådant tal lätt blifva förledd att tro, att allt är bra. Men huru går det verkligen till? Jo, der komma personer in på ett utskänkingsställe och requirera en smörgås och en butelj punsch eller konjak eller ett par, tre toddar. Smörgåsen, som ofta står der orörd, gör dem till »spisande gäster», och som sådana få de hvilken tid på dagen som helst (utom under gudstjensttimmarne) den spirituosa de begära — trots lagens tydliga mening, trots det att kommunerna icke begärt någon utsträckning af utskänkningstiden, eller trots det att Konungens befallningshafvande afslagit framställd begäran derom. Genom hvad jag i min motion föreslagit, skulle detta vara förebygdt. Såsom lagen nu lyder, kan det deremot aldrig förekommas. Jag dristar fråga Herr Ahlström sjelf, om han icke vet, att det går så till, som jag sagt, äfvensom om han vet något medel att *nu* förekomma det.

Herr talman, jag vidhåller mitt yrkande om bifall till min motion.
